Posamezna številka 10 dinarjev

Poštnina plačana v gotovini

ZASAVSKI vestnik

Izdaja Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Urejuje in odgovarja uredniški odbor Odgovorni urednik: Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave: „Zasavski vestnik" Trbovlje I., uprava rudnika — Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-T-146 — List izhaja vsako sredo — Letna naročnina 340 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 34 din — Posamezna številka 10 din Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasneje vsak petek dopoldne in se ne vračajo

LETO VII, STEV. 5 — TRBOVLJE, 3. FEBRUARJA 1954 — GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Ljudska skupščina je potrdila voljo jugoslovanskega ljudstva

Josip Broz-Tito — ponovno izvoljen za predsednika FLRJ

Na zasedanju obeh domov Ljudske skupščine FLRJ v dneh od 28. do 30. januarja t. l. je bilo na dnevnem redu poročilo o delu zveznega Izvršnega sveta, o katerem je poročal predsednik FLRJ. Ljudski poslanec Djuro Pucar je v imenu SZDL in 50 ljudskih poslancev predlagal za kandidata predsednika

Maša Pijade, predsednik Zvezne ljudske skupščine

FLRJ Josipa Broza-Tita. Skupščina je soglasno in ponovno izbrala tovariša Tita za predsednika FLRJ.

Ko so ljudski poslanci s ploskanjem potrdili njegovo izvolitev za predsednika FLRJ, je tovarišu Titu čestital k izvolitvi tov. Moša Pijade. Po izvršeni prisegi je tovariš Tito spregovoril ljudskim poslancem ter se jim najtopleje zahvalil za izvolitev. Po njegovem govoru je bila izvolitev novega zveznega Izvršnega sveta.

V zvezni Izvršni svet so bili izvoljeni:

Anka Berus, Krsto Crvenkovski, Rodoljub Čolaković, Uglješa Danilović, Gigov Strahil, Ivan Gošnjak, Osman Karabegović, Edvard Kardelj, Slavko Komar, Sava Kosanović, Franc Leskošek, Ivan Maček, Moma Marković, Nikola Minčev, Slobodan Penezić, Krsto Popivoda, Koča Popović, Dobrivoje Radosavljević, Aleksander Ranković Mijalko Todorović, Svetozar Vukmanović, Veljko Zeković.

Takoj po izvolitvi zveznega Izvršnega sveta so bili na predlog predsednika FLRJ za podpredsednike Izvršnega sveta izvoljeni: Edvard Kardelj, Aleksander Ranković, Svetozar Vukmanović in Rodoljub Čolaković — za sekretarja pa je bil izvoljen Veljko Zeković.

K izvolitvi za predsednika FLRJ je tovariš Tito sprejel iz vseh krajev države številne čestitke — prav tako mu prisrčno čestitajo vsi volivci okraja Trbovlje ter mu želimo v njegovem delu in v prizadevanju za blaginjo delovnega ljudstva Jugoslavije obilo uspeha.

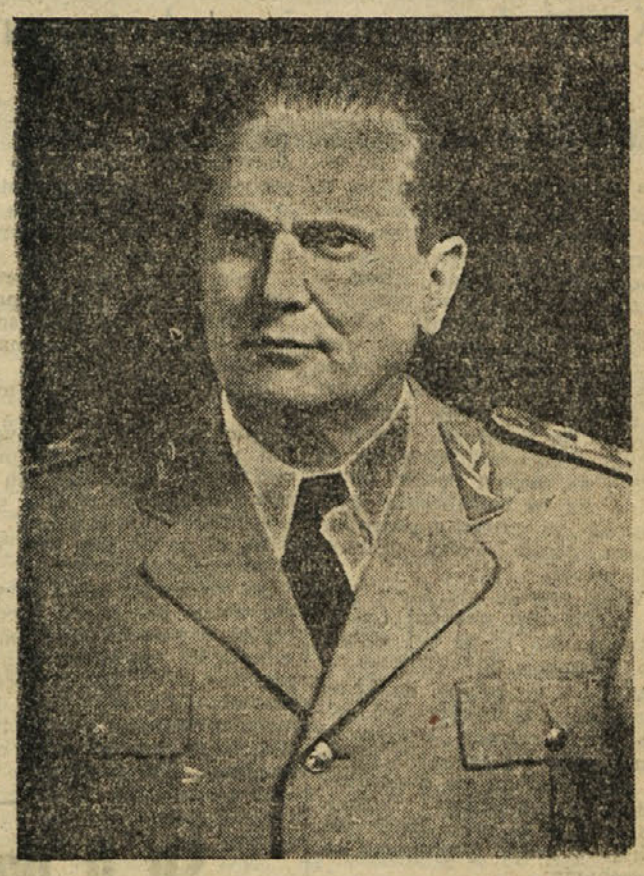

Pred okrajno mladinsko konferenco

Le še nekaj dni nas loči od mladinske konference našega okraja. Tokrat bo mladina zborovala v Zagorju — se pravi: Zagorje in z njim vsa revirska mladina bo imelo redko priložnost pripraviti vse tehnične in organizacijske probleme. Hkrati bo pa zagorska mladina imela priliko pozdraviti in spoznati številne mladinske aktiviste celega okraja in se z njimi pogovoriti o dosedanjem in bodočem delu.

Nekaj je zanimivo poudariti. Vse priprave za izvolitev bodočih mladinskih vodstev so edino v Zagorju izvedli pravočasno Zagorski komite ni hotel zavlačevati teh priprav in uspehi so se prav lepo pokazali.

Razveseljivo je, da so pri teh pripravah začeli pomagati tudi mladinci in mladinke, ki so do sedaj še stali ob strani in do danes še niso bili člani mladinske organizacije. Posebno vidno se to opazi zlasti v tem, da pristopajo k organizaciji izobraženi mladinci, ki so zaposleni pri rudniku in v drugih podjetjih. Prav ti so se pokazali v polni meri koristni predlogi oziroma zaključki in sklepi zadnjega plenuma mladinske organizacije, saj so o vprašanju mladinske organizacije prvikrat po dolgem času začeli razpravljati tudi naši starejši tovariši, mnogi znani politični in javni delavci ter so skupno s člani mladinskega vodstva pokazali nekatere nove oblike dela v vrstah naše mladine. Toda to še ni vse. Ravno ta plenum oziroma bolje rečeno: uspešno posvetovanje naših političnih predstavnikov je v veliki meri pripomoglo k razčiščenju nekaterih značilnosti, ki se pogosto pojavljajo v vrstah naše delavske in podeželske mladine.

Ravno ti so obsodili vso škodljivost neprestanega in nezdravega kritiziranja mladinske organizacije, dolžeč jo vsega, kar je nezdravega in zastarelega.

In če smo odkriti in resnicoljubni, moramo priznati, da so ti zaključki in sklepi zlasti kolikor se tičejo kritike naše mladine, popolnoma točni. Mi sami in pogosto tudi nekateri izkušeni komunisti niso znali drugega, kot da na ta ali oni način grajajo nekatere slabosti mladinske organizacije. Videli so samo slabe strani našega dela, videli samo negativne in še nekatere druge posamezne nevšečne pojave v mladinskem delu. Niso pa videli vsega velikega dela naših mladinskih organizacij v vseh zadnjih letih, zlasti v zadnjem razdobju, ko smo začeli sprovajati nove oblike mladinskega dela.

Ravno bližnja konferenca mladih ljudi mora in bo morala nujno prikazati vso škodljivost storjenih napak, kar je mladinsko organizacijo samo slabilo, ni ji pa koristilo — namreč: da so naši mladinci čestokrat na ta ali oni način prikazovali našim starejšim ljudem, češ da jih le-ti samo kritizirajo, starejši tovariši pa teh mnenj niso vzeli resno, pač pa so pogosto mislili, da so le prikrivanje nedelavnosti.

Torej smo si na čistem: nobenega prikrivanja, nikakega slepomišenja! Naši mladinski aktivi so čestokrat še preveč samokritični, še preveč so poudarjali svoje slabosti. Nismo proti temu, če nas kdo graja, zlasti če je kritika umestna in upravičena in ima namen pomagati v kakršni koli obliki. Toda odklanjamo kritiko zaradi lepšega, samo zaradi tega, da se nekaj reče, nekaj spregovori.

Mnogokrat smo govorili, da nam starejši komunisti pri delu ne pomagajo, da so nam v premajhni meri svetovalci. Morda ti očitki niso bili vedno brez podlage. Saj je znano, da smo imeli mnogo mladinskih konferenc in sestankov, na katere ni bilo nobenega predstavnika raznih naših organizacij!

Opažamo v zadnjem času še nekaj več. Vidimo, da nekateri naši starejši mladinski aktivisti polagoma, vendar dosledno zapuščajo našo mladinsko organizacijo. Kot izgovor jim služi, »da so že prestari za delo v naših vrstah« in »da naj mlajši poprimejo za delo«, ki da so že pokazali svoje sposobnosti in veselje do mladinskega dela. Reči smemo, da nimajo vedno prav. Jasno in razumljivo je, da bodo prej ali slej zapustili našo organizacijo in se vključili v delo drugih organizacij. Toda pomisliti moramo, da nj še čas, da aktivisti, ki poznajo mladinsko gibanje, kar na vrat na nos zapustijo delo v mladinski organizaciji. Pripravijo in preskrbe naj nam najprej ljudi, ki bodo imeli res veselje do našega gibanja, ki bodo nenehno in vztrajno sodelovali z nami in šele potem polagoma zapuščali našo organizacijo v zavesti, da so storili vse za uspešno delo naše organizacije.

Bližnja konferenca bo verjetno spregovorila tudi o tem pojavu in prinesla ustrezne zaključke in sklepe. Še več: konferenca v Zagorju naj bo prelomnica v našem delu v vseh navedenih vprašanjih. Novoizvoljeni mladinci-vodniki pa bodo morali v naši organizaciji še bolj poprijeti za delo in poiskati vse vire, ki bodo našim aktivom vlili več veselja in volje do dela in gibanja v naši organizaciji.

Redna letna konferenca mladine okraja Trbovlje

bo v nedeljo, 7. februarja 1954, ob 8,30, v kino dvorani Zagorje.

Vabljeni so tudi vsi prijatelji mladine.

V čast okrajni konferenci bo v soboto, 6. februarja, ob 18. uri slovesna akademija v dvorani TD Partizan v Zagorju.

Okrajni komite LMS Trbovlje

„Zasavski vestnik" 10 dinarjev

Vsem naročnikom »Zasavskega vestnika« sporočamo, da stane letna naročnina v letošnjem letu za naš list 400 din, polletna 200 din, četrtletno 100 din, mesečno 34 din, posamezna številka v kolportaži pa 10 din.

Do tega neljubega sklepa je prišlo zaradi povišanja cen storitev v tiskarni. Tako nas stane celotna naklada ene številke našega lista, in sicer samo tisk in papir, 10.000 din več kot lansko leto ter smo morali po 10.000 din plačati tudi za vse izišle številke »Zasavskega vestnika« v mesecu januarju t. l. Za celo leto bodo ti stroški za 520.000 dinarjev večji kot lani. Lansko leto nas je stala ena številka »Zasavskega vestnika« z vsemi stroški od 14 do 14.30 din — s podražitvijo storitev tiskarne v letošnjem letu pa se bodo stroški za 1 številko našega lista povečali na 16 do 16.30 din. posamezno številko »Zasavskega vestnika« pa smo oddajali našim bralcem lansko leto po 8 din.

Če bi hoteli obdržati ceno listu isto, kot je bila lani, bi bilo to možno le tedaj, če bi »Zasavski vestnik« izhajal samo na 4 straneh. V tem primeru bi letno prihranili okrog 800.000 dinarjev. Ker pa hočemo list obdržati pri sedanjem obsegu, t. j. da bo imel po 6 strani, smo bili prisiljeni storiti ta korak, saj bomo morali še vedno prispevati za vsakega naročnika mesečno po 25 din iz dohodkov iz oglasov, inseratov naših podjetij, dotacij, daril itd. — Opozarjamo ob tej priložnosti še enkrat, da je vsak naročnik, ki ima plačan list do 15. v mesecu za tekoči mesec, še to prednost, da je za primer smrti zaradi nezgode zavarovan pri listu za 10.000 din, za primer trajne invalidnosti ob nezgodi pa za 20.000 din. Poleg tega se bodo lahko vsi naročniki, ki bodo do 30. aprila t. l. poravnali naročnino za list za celo letošnje leto, udeležili velikega nagradnega žrebanja našega »Zasavskega vestnika«, ki bo letos okrog 1. maja.

Prepričani smo, da bodo vsi naročniki in bralci »Zasavskega vestnika« pravilno razumeli ta naš korak, ki ga nismo storili radi, in ostali zvesti našemu listu kot sedaj. — Letos bomo prinašali med drugim tudi več kmetijskih člankov za naše podeželske naročnike, nadalje kotiček za naše žene in gospodinje, prav tako se bomo trudili, da izboljšamo in povečamo kotiček za naše pionirje. Objavljali bomo istotako v letošnjem letu razne filmske in druge zanimivosti, poučne članke, podlistke itd., seveda pa tudi roman v nadaljevanjih.

Uredništvo in uprava »Zasavskega vestnika«

Do sedaj že 56 nagrad

za nagrad o žrebanje naročnikov „Zasavskega vestnika"

Zadnjič smo sporočili našim naročnikom in bralcem, da smo imeli doslej za nagradno žrebanje naročnikov »Zasavskega vestnika« zagotovljenih 43 nagrad, danes pa je teh nagrad že 56. Omenili smo, da bo teh nagrad za vse naročnike, ki bodo do 30. aprila t. l. poravnali naročnino za naš list za celo leto v naprej, preko sto.

Do danes je torej že vseh teh nagrad že 56, in sicer:

Kompletna kuhinjska oprava (darilo »Zasavskega vestnika«), vozliček premoga (darilo rudnika v Trbovljah), 1 par smuči (darilo drž. mojstra Ferda Laznika, Radeče), brezplačno slikanje in naprava 6 fotografij po želji (darilo mestnega podjetja »Foto« v Trbovljah), 5 steklenic slivovke (darilo »Slovenija-vino«, Ljubljana), 3 steklenice laškega rizlinga (darilo restavracije Strojne tovarne v Trbovljah), 20 nagrad po 500 din (darilo uprave »Zasavskega vestnika«), 10 knjižnih nagrad »Svet humorja in satire« (darilo uredništva »Zasavskega vestnika«), 1 torta po želji (darilo Mestne slaščičarne v Trbovljah) — sedaj so se pa te nagrade povišale za 5 steklenic laškega rizlinga (darilo kolodvorske restavracije v Zid. mostu), 3 garniture Prešernovih knjig za leto 1954 (darilo Prešernove družbe v Ljubljani), brezplačno letovanje 10 dni v Počitniškem domu na Partizanskem vrhu (darilo Sindikalne podružnice rudarjev v Trbovljah), 1 otroška posteljica (darilo drž. mojstra Mirko Kovača, Hrastnik), 3 kolači sira po 4 kg (darilo Mlekarne v Ptuju).

To so do sedaj zbrane nagrade. O ostalih bomo še poročali.

UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

Letna skupščina sindikalne podružnice trbovelskih rudarjev

Lepo okrašena dvorana Delavskega doma v Trbovljah je v nedeljo, 31. januarja, sprejela delegate rudarjev, ki so bili izvoljeni na občnih zborih sindikalnih odborov rudniških obratov. V pozdrav delegatom je Delavska godba na pihala zaigrala nekaj veselih koračnic — ob začetku skupščine pa »Internacionalo«.

Skupščine so se udeležili poleg delegatov tudi sekretar MK ZK Trbovlje tov. Dušan Povše, direktor rudnika tov. Lojze Ribič, predsednik LOMO Trbovlje tov. Lojze Dular, predsednik OSS Trbovlje tov. Jože Pikl, zastopnik centralne uprave Zveze rudarjev Jugoslavije in še drugi.

Po uvodnih besedah predsednika podružnice tov. Franca Šipka je bilo izvoljeno delovno predsedstvo skupščine in opravljene ostale formalnosti. — Poročilo upravnega odbora sindikalne podružnice je bilo bogato in izčrpno — in kar je važno: poudarilo je kritično nekatere šibke strani organizacije v preteklem poslovnem letu.

Diskusija, ki je sledila poročilom upravnega odbora, je bila mestoma zelo burna; skupščina je mnogo razpravljala o novi tarifni politiki, ob kateri priliki so delegati dobili o tem vprašanju zadovoljiva pojasnila. — Skupščina je obravnavala tudi vprašanje soc. zavarovanja, stanovanjske probleme — prav tako nadalje, kako poživiti sindikalno dejavnost in kako učvrstiti sindikalno organizacijo ob pomoči njenih odborov ki jih je v okviru te podružnice sedem.

Skupščina ni podelila odveze gospodarskemu odboru sindikalne podružnice, dokler se ne uredi vprašanje Sindikalnega počitniškega doma rudarjev na Partizanskem vrhu.

Za novi upravni odbor podružnice so delegati z rudniških obratov predlagali 40 kandidatov, med katerimi je kandidatska komisija izbrala 19 — izvoljenih pa je bilo 15 odbornikov. Prav tako je skupščina izvolila osem delegatov za skupščino Republiškega odbora zveze rudarjev v Sloveniji.

O delu upravnega odbora sindikalne podružnice rudarjev v minulem poslovnem letu in o nalogah, ki jih je skupščina zadala odgovornim funkcionarjem organizacije za prihodnje poslovno leto, bomo še poročali.

Prav tako je imela preteklo nedeljo svojo letno skupščino sindikalna podružnica rudarjev v Hrastniku.

Rdeči križ mestnega odbora v Trbovljah obvešča vse članstvo, da se bo vršil redni letni občni zbor Mestnega odbora Rdečega križa v nedeljo, dne 7. februarja 1954, ob 9. uri dopoldne v dvorani mestne občine v Trbovljah.

Ob 105. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna

V ponedeljek, 8. februarja, bo poteklo 105 let, odkar je za vedno zatisnil svoje oči naš največji pesnik in genij — dr. France Prešeren.

Sto peto obletnico njegove smrti, dan, ki je kulturni praznik slovenskega naroda, bomo obhajali s prirejanjem spominskih slovesnosti ter z recitacijami in branjem del nepozabnega sina naše zemlje.

Kako krmimo in oskrbujemo breje krave in telice

Pravilna prehrana brejih krav je vedno važna v dobi, ko vime presahne, pa do poroda; to je tisti čas, kjer moramo kravi vračati, kar je utrpela v prejšnji molzni dobi, da bi mogla razviti v sebi zdrav in odporen plod in se na novo pripraviti na proizvodnjo mleka. Pravilno krmljenje krav med brejostjo torej ne krepi samo razvijajočega se plodu, marveč v naprej pripravlja vime za čim boljšo molznost. Krave z veliko mlečnostjo prvi čas po telitvi ne morejo použiti toliko krme, da bi nadomestile izgubo, ki jo utrpe z dajanjem mleka, zaradi česar njihovo telo oslabi.

Velja pravilo, da mora krava ostati suha najmanj šestdeset dni, čas, ki ga pri slabotnih živalih še podaljšujemo.

V dneh, ko želimo, da krava presahne, ne krmimo več sočnih krmil, marveč pokladamo samo seno. Od trikratne molže na dan preidemo na dvakratno, nato na enkratno, pozneje molzemo le še vsak drugi dan, dokler z molžo popolnoma ne prenehamo.

Krava, ki je presahnila, mora dobiti toliko krme, kolikor je potrebuje za svoj obstanek in za rast plodu. Glavna hrana je dobro seno in silaža, sicer pa velja pravilo, da mora biti hrana raznovrstna. Seno, zlasti pa detelja, dajejo živali potrebne beljakovine, rudnine in vitamine. Sena pokrmino na dan 8 do 12 kg. Če nam ga zmanjka, ga moramo delno nadomestiti z jaro slamo. Poleg sena dajemo kravi še sočne krme, ki deluje posebno dobro na razvoj plodu. Okopavin lahko pokladamo 2 do 3 kg na dan, dobrega silosa pa 2 do 2,5 kg na 100 kg žive teže. Zadnje čase se tudi za take živali vse bolj priporoča korenje, ki ima mnogo karotina. Ta se v telesu krave izpreminja v vitamin A, ki je za rast živali in za mlečnost odločilnega pomena. Potrebo po beljakovinah krijemo s krmljenjem močnih krmil, sestavljenih iz obroka ovsa, ječmenovega zdroba in oljnih pogač. Del teh krmil pokladamo v nekvašeni obliki. V času presahnitve krmimo živali po stopnji njihove rejenosti. Res pa je, da tudi debele krave rade povržejo slabotna in majhna teleta.

Splošno znano je, da gnila in zmrznjena hrana, sparjeno ali plesnivo seno in strupene trave kaj rade povzročajo izvrženje. Zadnjih deset dni pred porodom dajemo kravam za klajo prebavljivih pšeničnih otrobov in ovsa (0,5 do 1 kg na dan). Ta čas prenehamo s krmljenjem sočne krme.

Voda za napajanje mora biti sveža in ne prehladna. Za krmljenje in napajanje se moramo držati do minute natančno določenega urnika.

Breje krave in telice morajo bivati v suhi in svetli staji; vestno jih moramo negovati in jim prav tako skrbno menjavati steljo. Vsak dan jih spustimo na prosto za dve do tri ure. Poleti jim posebno prija paša, ki pa ne sme biti preveč oddaljena od hleva.

Na večjih posestvih prepeljemo krave nekaj dni pred porodom v porodni hlev, pa tudi v manjših gospodarstvih pripravimo v ta namen poseben prostor. Porodni hlevi imajo običajno oddelke s 6 do 10 stojišč, ki so prostorna in obilno nastlana. Če je obrat večji, ima seveda več takih oddelkov. Preden brejo kravo prepeljemo v porodni hlev, jo dobro umijemo z vodo in milom, zlasti parklje. Spolovila in zadnjico, rep, bedra, vime in noge umijemo še posebej z raztopino kreolina (1%), z raztopino hipermangana (1 prom.), ali pa s primernim drugim razkužilom. Vse to delamo z namenom, da novorojenega telička ali teličko obvarujemo pred okužitvijo. Izpirati spolovila znotraj, je strogo prepovedano.

V porodnih hlevih je treba paziti na največjo snago in redno razkuževanje. Po razkužbi nasteljemo suho, čisto slamo. Kdor dela v porodnem hlevu, si mora vselej pred vstopom vanj umiti roke in mora nositi čisto delovno obleko. Za razkuževanje obutve je pred vrati pripravljen predpražnik, ki je namočen z razkužilom. Za naše dosedanje pojme je to nekaj izrednega, vendar za zdravstveno zaščito mladega zaroda pri zreji na velikih farmah izrednega pomena.

Za porod pripravimo čisto belo brisačo za otiranje novorojenega telička, prekuhane škarje za rezanje popkovine in sterilno gazo. Razen tega še nekaj razkužil: jodovice, hipermangana ali kreolina. Uro ali dve pred porodom spolovila in zadnjico znova umijemo in razkužimo.

Krave se telijo večinoma leže, telitev pa traja dve do tri ure. Novorojenega telička položimo na čisto platneno rjuho in mu obrišemo z brisačo gobček in nosnice (smrček). Popkovina se običajno pretrga sama, če ne, jo prestrižemo s prekuhanimi škarjami deset do dvanajst cm od trebuha. Visečo popkovino namočimo v kozarec jodovice. Takoj nato otaremo telička z brisačo ali suho slamo, da mu poživimo krvni obtok. Dobro zavitega telička prenesemo potem v poseben prostor, varovališče, katerega namen je, varovati ga pred okužbo.

Po porodu odstranimo mokro steljo izpod krave in ji nasteljemo suho. Ko se krava odpočije in otrebi, jo zadaj znova umijemo, trebilo pa zakopljemo.

Tele ob rojstvu stehtamo. Srednja teža novorojenih telet znaša 7 do 8 odstotkov materine teže.

Še o pocenitvi mleka v Trbovljah

Previsoka cena mleka v Trbovljah teži žene že dalj časa, to pa seveda zaradi tega, ker je mleko pač najvažnejše živilo za naše najmlajše, prav tako važno hranivo pa tudi za bolnike in starčke.

Na vseh zborih volivcev so že obravnavali vprašanje, kako priti do pocenitve mleka v našem mestu, ker ga večina gospodinj in mater pri dosedanji ceni ne more kupovati niti za najnujnejše potrebe.

V diskusiji o tem vprašanju so navzoči ugotovili, da je le mogoče najti možnosti za pocenitev mleka, kjer so volivci stavljali različne predloge in sicer, da bi pristojni činitelji morda izposlovali regres na transportne stroške mleka iz Ptuja v Trbovlje, ali pa morda s preskrbo cenenega kuriva ali električnega toka proizvajalcem mleka, kar bi privedlo do nižje cene mleka, prav tako je bil stavljen predlog — s katerim so se strinjale zlasti žene — da se podraži vino in z denarjem, pridobljenim s tem pribitkom, zniža cena mleku.

Če pobliže razmišljamo o vprašanju, zakaj morajo Trbovlje uvažati mleko iz Ptuja, ki pride potem zaradi dolgega prevoza v Trbovlje tako drago, se vprašujemo, zakaj se kmetje v našem okraju ne ukvarjajo v večji meri z živinorejo, v našem primeru z vzrejo molznih krav, kajti prepričane smo, da bi v našem okraju lahko redili toliko kravmolznic, da bi krili vse potrebe po mleku v naših revirjih (opomba uredništva: glede tega vprašanja opozarjamo naše žene na članek, ki je izšel v našem listu v lanskem letniku, kjer pisec natančneje razlaga, koliko mleka je mogoče pridelati v našem okraju). Ne razumemo nadalje kmetov iz bližnjih vasi centra Trbovlje, zakaj prodajajo mleko prav tako po 32 din, kot se prodaja v trboveljskih mlekarnah, saj vendar nimajo nikakih prevoznih stroškov z mlekom.

Trboveljske žene smo mnenja, da je iskati vzrok visoke cene mleka, ker se naši bližnji kmetje — kot že omenjeno — ne ukvarjajo v zadostni meri s pridelovanjem mleka, to pa iz razloga, ker iščejo kmečki ljudje, zlasti pa dekleta, zaposlitev v industriji, na kmetih pa primanjkuje potrebnih delovnih moči. Zaradi bega ljudi iz naših vasi v industrijo naše kmetije niso izčrpno obdelane, kar je tudi bistven vzrok, da ne morejo pridelati dovolj mleka za mesto Trbovlje ter ga moramo zato uvažati iz daljnih krajev, pri čemer pa se mleko draži zaradi drage prevoznine.

Prepričane smo, da bomo dosegle pri naših predstavnikih oblasti, da bodo napravili potrebne korake za pocenitev mleka v tej ali oni smeri. Mnenja smo tudi, če se dovoljuje regres za manj važne stvari, da je tudi tu mogoče najti ustrezen izhod.

Glede mlekarn v Trbovljah bi še pripomnile, naj bi te iz higienskih razlogov služile res samo shranjevanju in prodaji mleka, ne pa da se v njih prodaja tudi zelenjava. Prav tako je nujno, da se vse mlekarne vsaj po enkrat na leto prebelijo.

Trboveljske žene

★

Pripomba uredništva: Priobčujemo gornji članek, dasi se z izvajanji v njem ne strinjamo v celoti. Ravno te dni smo slišali, da bi bilo treba revidirati tudi stroške lokalnega razvažanja mleka in da nepravilnosti v zaračunavanju teh izdatkov dražijo ta za naše otroke tako važen hranilni predmet. Predlagamo takojšnjo revizijo teh stroškov, da pridemo na čisto, koliko je resnice v tem pogledu.

ZADNJE DNI PO SVETU

BERLIN. — V Berlinu je bil doslej dosežen le majhen napredek. Če že govorimo o napredku, lahko rečemo samo to, da konferenca vsaj ni zašla v zagato in da je v prvem tednu normalno potekala. Obstajala je bojazen, da se bodo že od kraja zapletli v brezplodne razprave o dnevnem redu. Ta bojazen je pa izginila. Že to, da so se vsi štirje ministri takoj sporazumeli o tem, da so potrebni tudi ožji sestanki, in to tajni, govori samo zase. Ti sestanki oziroma razgovori postanejo jasnejši, če dodamo še predmet razgovorov, t. j. splošno politiko, nejasne probleme o vlogi velesil v svetu, razorožitev in z njo povezano vprašanje atomske energije.

ITALIJA. — Fanfanijeva vlada je dobila nezaupnico. Pred glasovanjem je mandatar Fanfani govoril in obenem končal debato o vladni deklaraciji. Proti vladi so glasovali komunisti, socialisti, socialni demokrati, monarhisti in neofašisti — zanjo pa demokristjani in republikanci, medtem ko so se liberalci vzdržali glasovanja. — Tako je vsa opozicija razen republikancev in liberalcev proti čisto demokrščanski vladi. — Padla vlada je bila četrta vlada, ki jo je krščansko-demokratska stranka skušala sestaviti po splošnih parlamentarnih volitvah v lanskem juniju.

PRAGA. — V Pragi je bil proces proti Slanskemu in drugim obdolžencem, ki je dobil po štirinajstih mesecih nenaden epilog. Po tri dni trajajoči tajni razpravi so bile izrečene dolgotrajne zaporne kazni Mariji Švermovi in šestim nekdanjim partijskim funkcionarjem. — Obtoženi so bili, da so zakrivili veleizdajstvo in so jih imenovali »glavne pomočnike protidržavnega zarotniškega centra«, ki mu naj bi načeloval Rudolf Slanski. Za vsem tem se pač še trdno skriva lik velikega mojstra, »sodnika zločincev« — Stalina.

BONN. Parlamentarne frakcije bonnske vladne koalicije so ponovno odklonile zahtevo vzhodnonemške vlade, naj bi se predstavniki Vzhodne in Zahodne Nemčije udeležili berlinske konference. Poudarjajo, da vzhodnonemška vlada ne predstavlja volje nemškega ljudstva onstran conske meje in da spričo tega nima pravice zastopati njegove koristi na berlinski konferenci.

Zahodnonemški kancler Adenauer je izrazil zadovoljstvo nad tem, da so trije zunanji ministri zavrnili predlog Molotova, naj bi se predstavnika Zahodne in Vzhodne Nemčije udeležila razgovorov o nemškem vprašanju. Ta zavrnitev naj bi bila v popolnem soglasju z zahodnonemško ustavo in stališčem, ki ga imata Bundestag in zahodnonemška vlada. Adenauer sodi, da je Zahodna Nemčija upravičena predstavljati vso Nemčijo.

DUNAJ. V dunajskih političnih krogih so spričo informacij iz Berlina zaskrbljeni, da bi se razgovori štirih ministrov mogli tako razvijati, da avstrijska delegacija ne bi prisostvovala razgovorom o državni pogodbi.

GUATEMALA. Guatemalsko notranje ministrstvo je sporočilo, da so v zadnjih dneh prijeli več ljudi zaradi podtalnega delovanja. Poročilo pravi, da gre bržkone za organizirano zaroto proti sedanjemu režimu.

Združitev sindikalnih podružnic obrtnikov v Zagorju

Nedavno so imeli svoj občni zbor člani sindikalne podružnice obrtnikov. Ob tej priliki sta se združili obe dosedanji sindikalni podružnici I in II v skupno sindikalno organizacijo.

Občni zbor je bil zelo dobro obiskan, saj je imel nadpovprečno udeležbo. Poleg živahne diskusije članov sta po poročilih govorila tudi član Zveze sindikatov obrtnih delavcev Slovenije tov. Jančar iz Ljubljane in sekretar Mestnega komiteja ZKS tov. Ludoviko. — V diskusiji so obravnavali največ organizacijske probleme, o katerih je govoril predsednik krajevnega sindikalnega sveta tov. Ivan Bazelj. Niso pa na tem občnem zboru razpravljali o gospodarskih problemih v posameznih podjetjih, čeprav so ta vprašanja ponekod zelo pereča in bi jih bilo treba obravnavati. — Prepričani smo, da bo novoizvoljeni odbor povedel sindikalno podružnico k živahnejšemu delovanju zlasti na področju politične in ideološke izgradnje svojih članov, kar je rečeno tudi v sklepih, ki jih je sprejel občni zbor.

Lep razvoj Protiletalske zaščite v Trbovljah

Kakor drugod so tudi v Trbovljah praznovali 5. obletnico obstoja PLZ. Takoj po ustanovitvi mestnega odbora Protiletalske zaščite si je le-ta zadal za osnovno nalogo usposobiti vodilni kader PLZ. Organizirani so bili razni tečaji, ki jih je bilo 16, skončalo jih je pa 350 obiskovalcev. Ti tečaji so bili razdeljeni po strokah PLZ.

Po opravljenih tečajih so člani te ustanove priredili večje in manjše vaje s svojimi mobilnimi enotami. Poleg mestnih protiletalskih enot so sodelovale pri teh vajah tudi protiletalske ekipe podjetij, kot na primer rudnika, Strojne tovarne, Cementarne in Elektrarne v Trbovljah. Lansko leto je prišlo do spremembe te organizacije z izdajo novih začasnih navodil. Mestni odbor PLZ si je zadal kot glavno nalogo, da bo po novih načrtih vzgajal ljudi mobilnih enot, organiziral tečaj za moštvo sanitetne sektorske postaje — tesneje pa bo sodeloval z Rdečim križem ter drugimi množičnimi organizacijami. S skupnim sodelovanjem vseh bo tudi ta tako važna ustanova dosegla svoj cilj, ki je začrtan za primer potrebe obrambe naše domovine.

ZADNJI DNEVI HITLERJA

(Nadaljevanje in konec)

Ta načrt pogodbe z Rusi je bil izdelan med dolgotrajno konferenco zvečer dne 30. aprila. Bormann in Goebbels sta ji prisostvovala obenem s Krebsom, Burgdorfom in Axmannom; morda je bil navzoč tudi Mohnke. Vzpostavili so zvezo z ruskim glavnim stanom s pomočjo radia in so nato odposlali nekega sla z nalogo, da se prepriča, ali je maršal Žukov voljan sprejeti predstavnika nemške vlade. Odgovor je bil ugoden in opolnoči je zapustil bunker Krebs, noseč s seboj pismo Goebbelsa in Bormanna. Bil je to prav prikladen odposlanec. Iz svojih dolgih izkušenj kot vojaški ataše v Moskvi je poznal Ruse in je govoril njihov jezik; bil je na glasu kot velik zagovornik ruskonemškega prijateljstva in sta zato smela Bormann in Goebbels upravičeno pričakovati ljubezniv sprejem v ruskem glavnem stanu, in to za človeka, ki ga je nekoč javno objel sam Stalin. V svojem pismu sta obvestila Žukova o Hitlerjevi smrti in mu omenila, da sta pooblaščena za pisanje takega pisma in navedla tudi položaj, na katerega ju je imenoval Hitler v svoji oporoki. Pooblastila sta prinositelja pisma, generala Krebsa, da pokrene pogajanja o premirju ali zatišju, dokler ne bo prispela končna odločitev novega Führerja, admirala Dönitza.

Ostanek noči in naslednje jutro sta Goebbels in Bormann čakala na povratek Krebsa in na odgovor na svoje pismo. Do enajstih dopoldne še ni bilo nobenega odgovora in se je Bormann končno odločil ali pristal, da obvesti Dönitza, da se je začela njegova vladavina. Toda celo še tedaj se je izognil odkritemu priznanju Hitlerjeve smrti. Njegova lakonična brzojavka se je nanašala bolj na njegov (Bormannov) lastni položaj in se je glasila:

»Vrhovnemu admiralu Dönitzu! Oporoka je v veljavi. Prišel bom k Vam, čimprej bom mogel. Dotlej vam priporočam, da je ne objavljate. — Bormann.«

S tem kratkim in nezadostnim obvestilom naj bi se Dönitz za sedaj zadovoljil.

Opoldne ali nekoliko pozneje se je Krebs vrnil iz glavnega stana maršala Žukova v bunker. Odgovor, ki ga je prinesel, ni bil zadovoljiv. Rusi so zahtevali brezpogojno kapitulacijo in izročitev oseb, navzočih v bunkerju. Jasno, ni bilo nobenega govora v privilegiranem stanju, niti o možnosti za kakršno koli potovanje v Schleswig-Holstein s pooblastili. Sledil je v bunkerju drugi sestanek in so sklenili, da pošljejo ruskemu stanu sporočilo, da so pogajanja zaključena. Alternative sedaj ni bilo več. Priti je moralo do množičnega pobega iz bunkerja.

Ob četrt na štiri so poslali Dönitzu tretjo in poslednjo brzojavko kot dopolnilo k pomanjkljivim Bormannovim sporočilom. Podpisal jo je Goebbels. Ker ni imel več nobenih osebnih ambicij, se Goebbelsu za razliko od Bormanna ni bilo več treba posluževati dvoličnosti in zamolčevanja politike; bil je lahko jasen. Njegova brzojavka se je glasila:

»Najstrože tajno — nujno — samo oficir.

Führer je umrl včeraj ob 15.30. Oporoka z dne 29. aprila vas imenuje za predsednika Reicha, ministra Reicha dr. Goebbelsa za kanclerja Reicha, Reichsleiterja Bormanna za ministra za strankine zadeve, ministra Reicha Seyss-Inquarta za zunanje zadeve. Po odredbi Führerja smo poslali oporoko iz Berlina Vam, feldmaršalu Schörnerju in tretjo, da se ohrani in objavi. Reichsleiter Bormann namerava danes oditi k vam, da vas obvesti o situaciji. Čas in oblika objave v tisku in četam sta prepuščena vam. Potrdite prejem. — Goebbels.«

Po prejemu te brzojavke je dobil Dönitz ne le bremena, temveč tudi pravice, ki mu jih je poverjal položaj. Tu je bila vsebovana tudi pravica, da sprejme ali odkloni nasvete posameznih ministrov svojega predsednika in pa pravico, da si izbere svojo lastno vlado. Sklenil je, da ne pritegne ministrov, ki so mu bili vsiljeni z brzojavko (ker Dönitz ni osvojil, niti nikoli ne bo osvojil docela listo ministrov kakor jo je vsebovala oporoka), kakor tudi ne bo čakal na Bormannov prihod poprej, preden ne bo objavil svoje deklaracije. Ob pol desetih zvečer je napovedal »Radio Hamburg« nemškemu narodu, da bo objavil »važno in resno poročilo«, nakar je prišla ob spremljavi arij iz Wagnerjevih oper in lagodnega motiva Brucknerjeve Sedme simfonije vest o Hitlerjevi smrti, ki se je do konca boril proti boljševizmu. Ob desetih in dvajset minut je objavil tudi Dönitz Hitlerjevo smrt in svoje imenovanje za njegovega naslednika. »Führer,« je dejal, »je umrl danes popoldne, padel je v borbi na čelu svojih čet.« Obe objavi sta bili neresnični, ker je Hitler umrl včeraj in ne danes; ker pa Dönitz nikoli ni bil obveščen o načinu Hitlerjeve smrti, je bilo sleherno prikazovanje njegove smrti zgolj nujno ugibanje. Prva netočnost je bila bolj pogrešnost, dočim se je zgodila druga verjeno namenoma. Da je Dönitz vedel in rekel, da je Hiter izvršil samomor, kako bi bile čete sprejele tako izjavo? Ali ne bi občutile, da so izdane, da je Führer dezertiral in da so z njegovim dezertiranjem razrešene prisege zvestobe njemu? Takšno je bilo stališče Kollerja in Jodla dne 22. aprila, ko je Hitler sporočil svojo namero o samomoru in takšno stališče je zavzel istega dne tudi general Weidling. Weidling je prišel kot običajno v bunker in nekdo mu je rekel, da je Führer naredil »harakiri«. Ogorčen se je vrnil na svoje poveljniško mesto in je svoje vojake odvezal prisege. Kot novi Führer, ki je smatral, da veže prisega na zvestobo njegovemu predniku vojake še vedno tudi do njega, Dönitz sebi ni mogel dovoliti takih posledic. Če je hotel začeti pogajanja za uspešen mir z Zahodom, je morala podpora oboroženih sil podkrepiti njegov položaj in je zato, dasi ni imel nobenega pojma, nedvomno mislil, da je še najpametnejša domneva, da je Führer umrl vojaške smrti.

V tem času so v bunkerju Bormann in njegovi tovariši planirali posameznosti množičnega pobega, ki naj bi jih popeljal v svobodo, njega pa na oblast. Toda ne vsi izmed njih, ker med njimi je bilo tudi nekaj takih, ki so sedaj opustili sleherno upanje na življenje in sleherni interes zanj ter so se vdali v to, kakor je bil predvideval Zander, da pričakajo konec v porušeni kanclerski palači. Med njimi je bil tudi Goebbels. Svoj sklep je storil že zdavnaj. Objavil ga je v »Dodatku« k Führerjevi oporoki; njegova žena je prejela zadnje odlikovanje od Führerja in zdaj je napočil čas, da ta sklep urosniči. Ko je odposlal svojo zadnjo brzojavko, se je podal Goebbels z ženo in otroki v svoje lastno stanovanje v bunkerju. Obiskalo ga je še nekaj prijateljev, da se poslovijo; med njimi sta bila Axmann in Kempka. Nato so se pripravili na konec. Tokrat to ni bila nikakršna Wagnerjeva drama; Goebbels ni poskušal tekmovati s svojim gospodarjem. Kot plemenskemu voditelju je pripadal Hitlerju slikovit, simboličen pogreb, medtem ko mu bo sledil Goebbels kot bitje druge vrste v kraljestvo mrtvih nevsiljivo in v dostojni razdalji. Izdelal je svojo formulo, odgovor je bil brezupen in samouničenje je bilo logična posledica njegovega ideološkega nihilizma. Najprej so zastrupili vseh šest otrok z v ta namen že zdavnaj pripravljenimi kapsulami. Nato je zvečer Goebbels poklical svojega adjutanta Güntherja Schwägermanna. »Schwägermann,« mu je rekel, »to je najhujša izdaja izmed vseh. Generali so izdali Führerja. Vse je izgubljeno. Umri bom skupaj z ženo in otroki. Sežgali boste moje trupło. Ali boste mogli to storiti?« Schwägermann je obljubil in Goebbels se je poslovil z njim, izročivši mu s svoje pisalne mize v srebrnem okviru Führerjevo fotografijo. Tudi gospa Goebbels se je poslovila od njega. Nato je poslal Schwägermann Goebbelsovega šoferja in esesovce, da na metodičen način preskrbijo bencin, potreben za sežiganje, ker se je imela groteskna scena od včeraj ponoviti na nekaj manjšem odru. Kmalu nato (bilo je že okrog pol devetih zvečer) sta Goebbels in njegova žena odšla iz bunkerja. Na dnu stopnic sta šla mimo Schwägermanna in šoferja Racha, ki je stal tamkaj z bencinom, brez besede in se podata po stopnicah na vrt. Tik nato sta odjeknila dva strela in ko sta prišla Rach in Schwägermann na vrt, sta našla dvoje mrtvih teles, ležečih na zemlji. Esesovec, ki ju je ustrelil, je stal poleg njiju. Poslušno so zlili posode bencina po truplih, jih zažgali in odšli. Bilo je to površno sežiganje in pogleneli trupli so naslednjega dne našli Rusi. Niso poskušali, da bi ju uničili in sežgali. Na povratku skozi bunker sta Rach in Schwägermann srečala Brigadeführerja Mohnkeja, ki jima je zapovedal, naj zažgeta bunker. Izpraznili so še preostalo posodo bencina v konferenčni sobi in ga zažgali. Nato so zapustili Führerjev bunker, ker je bila ura že devet in množični beg iz nove kanclerske palače se je imel začeti.

Pomanjkanje učnih prostorov na gimnaziji v Trbovljah zelo ovira redno delo

Ob sklepu polletja na gimnaziji v Trbovljah

V zadnjem času se v našem dnevnem časopisju mnogo razpravlja o šolskih in vzgojnih vprašanjih v zvezi z reorganizacijo šolskega sistema, pa izrabljam priliko, da ob zaključku prvega polletja pokažem nekaj statističnih podatkov o uspehu ter opozorim javnost na nekatera dejstva, ki so deloma specifična za naše lokalne šolske prilike, deloma pa zadevajo vse naše splošnoizobraževalno šolstvo.

Na popolni gimnaziji v Trbovljah je letos 774 dijakov v 21 oddelkih. En oddelek petega razreda je na nižji gimnaziji v Zagorju. Ob zaključku polletja je bil ugotovljen naslednji učni uspeh: brez nezadostnih ocen je bilo v nižjih razredih 355 dijakov (55 %), v višjih pa 82 (63 %). Najboljši uspeh je bil v 8. razredu, kjer je od 17 dijakov brez slabih ocen 14 dijakov (82 %), najslabši pa je 3. razred, kjer jih je izdelalo le 43 (47 %). V ostalih razredih je učni uspeh tale: v 1. razredu je izdelalo 151 dijakov (57 %), v 2. 117 (54 %), v 4. 44 (61 %), v 5. 39 (64 %), v 6. 13 (54 %) ter v 7. 16 (55 %). Na vsej gimnaziji je brez slabih ocen 437 dijakov (57 %), z eno slabo oceno 117 dijakov (15 %), z dvema slabima ocenama 99 dijakov (12 %), s tremi ali več slabimi ocenami pa 121 dijakov (16 %).

Celotni učni uspeh se je od prve redovalne konference zboljšal povprečno za 12 %, v primerjavi z lanskim letom ob polletju pa je doseženi učni uspeh v nižjih razredih za 5 % boljši, v višjih pa za 4 % slabši. V primerjavi z drugimi popolnimi gimnazijami je nekoliko boljši od povprečja, vendar je še vedno nezadovoljiv. Zaradi slabega učnega uspeha so bili na podlagi predpisov o šolanju v splošnoizobraževalnih šolah ob polletju odstranjeni iz šole štirje dijaki, ki so že dovršili predpisano šolsko obveznost. V nižjih razredih pa je še mnogo takih dijakov, ki imajo slab uspeh v večini predmetov. Ti še niso dovolj stari in so še dolžni obiskovati šolo, so pa le v škodo razrednemu kolektivu, ker kvarno vplivajo na ostale dijake. Nekateri dijaki so v zadnjih dneh popravili slabe ocene, sicer bi bilo število odstranjenih večje.

Težko je pravilno prikazati vzroke slabih uspehov, ki jih danes izkazujejo vse naše gimnazije. Ti vzroki niso v krajevnih prilikah, ker niso povsod enake, ne v učiteljskem kadru, ki je v pretežni večini dober in žrtvuje vse sposobnosti in moči za šolo, ne v socialni strukturi dijakov, ker so ti vzroki splošni in jih je treba iskati v sami strukturi našega splošno izobraževalnega šolstva. Z geslom »Nihče ni zadovoljen z našo današnjo šolo« je pozval član izvršnega sveta LRS, tov. Kimovec vso našo javnost k diskusiji o reformi šolstva.

Starši se danes vse bolj zanimajo za šolo, vendar je še vedno mnogo staršev, zlasti iz delavskih vrst, ki niso posebno zainteresirani za šolski uspeh svojih otrok, ki težijo le za tem, da otroka čimprej spravijo v poklic, da se rešijo skrbi zanj. Ti starši niso pripravljeni dosti žrtvovati za otroka, zato gre premalo delavskih otrok v višje šole. Struktura naših višješolcev ne ustreza strukturi prebivalstva našega šolskega okoliša; iz delavskih poklicev je le 44% višješolcev, iz nameščenskih 40 %, kmečkih 9 % in iz obrtniških 7%. Statistike z visokih šol pa kažejo, da je ostal odstotek študentov iz delavskih vrst skoraj isti, kot je bil pred vojno.

Roditeljski sestanki so v splošnem dobro obiskani. Niso pa še postali tista mesta, kjer bi starši prosto reševali šolska in vzgojna vprašanja, ker zajemajo le ozko problematiko, namesto da bi širje obravnavali probleme šole in vzgoje ter dela profesorskega zbora. Starši kot člani delavskih svetov danes neposredno odločajo v gospodarstvu, zato naj razpravljajo in odločajo tudi o tem, kakšna naj bo šola, ker ne sme biti vzgoja mladine monopol posameznikov, temveč je družbena naloga. Šolska problematika naj ne bo predmet razpravljanja le na roditeljskih sestankih in v društvih prijateljev mladine; s temi vprašanji se morajo ukvarjati tudi Socialistične zveze delovnih ljudi in sindikati, da jim ne bo šola tako odmaknjena, kakor tim je bila doslej.

Mladina se počuti v naših šolah utesnjena in prikrajšana v svojih pravicah. Na nekaterih šolah ni pravilnih odnosov med mladino in učitelji, pa je zato mladina nezadovoljna s svojim položajem v šoli, kar ima za posledico različne oblike kritike in protestov. Takšno stanje je velika ovira za uspeh šole.

Naloga splošnoizobraževalne šole je dati dijaku toliko osnovnega teoretičnega znanja, da bo mogel uspešno nadaljevati šolanje v stroki, za katero se bo odločil po končani nižji gimnaziji ali po maturi, in dati mu kulturno vzgojo za socialistično družbo. Sedanji učni načrt pa preveč obremenjuje učence in učitelje. Znanost je na različnih področjih v zadnjih desetletjih silno napredovala. Vse to se odraža v naših učnih načrtih, ki jih trpamo vedno z novo snovjo, ne izločimo pa ničesar. Za posamezne predmete sestavljajo učne načrte strokovnjaki, ki ne vidijo ničesar drugega kot svoj predmet, zato se nagrmadi v učnem načrtu toliko snovi, da je za povprečnega dijaka preveč. Če se tak dijak le zrine skozi gimnazijo, je njegova splošna izobrazba plitva, ker se ni mogel v noben predmet poglobiti, da bi mu bil ves kos. Današnja šola vse preveč trpa dijaka z učno snovjo in ga premalo navaja na samostojno delo in ustvarjanje. Takšno siljenje dijaka bolj odvrača od predmeta, ker je že v naravi mladostnika, da se upira, če mu nekaj ni všeč. Pri samostojnem delu in ustvarjanju pa ne bi občutil časa in napora, ker bi delal z veseljem in voljo in bi tudi uspehi bili tedaj boljši.

Danes prebije dijak v šoli po pet, v višjih razredih celo po šest ur na dan pri utrudljivem duševnem delu, domače naloge zahtevajo vsaj dve uri dela — kje so priprave za prihodnji dan, ko je na urniku zopet pet ali šest predmetov in kje naj si vzame čas za telesno in duševno razvedrilo? Kljub temu številni dijaki delujejo tudi izven šole v interesnih krožkih mladinske organizacije (dramski, lutkarski, fotoamaterski, prirodoslovni in drugi), v društvu »Svoboda«, zlasti pa v telesnovzgojnih in športnih društvih. To udejstvovanje gre čestokrat na škodo učnega uspeha. V sedanjih šolskih prilikah je zato neumestna kritika, da dijaki premalo delajo izven šole.

Dosedanja praksa je pokazala, da nižja gimnazija kot enoten in obvezen tip splošnoizobraževalnega šolanja ne ustreza. Zato naj bi sedanjega stanja ne spreminjali s ponovno popravo učnega načrta, pač pa z izvedbo splošne reorganizacije obveznega šolanja. Za mladino, ki se namerava po dovršeni šolski obveznosti vključiti v industrijo ali obrt ali pa misli ostati doma na kmetiji, je treba drugačen učni program, bolj praktičen in laže zmogljiv kot za mladino, ki namerava nadaljevati šolanje v višji gimnaziji. Potrebna sta torej dva tipa obveznega šolanja. Dijakom, ki so se pozneje odločili za študij v višjih šolah, bi moralo biti omogočeno, da z dopolnilnim izpitom prestopijo v ustrezni razred drugega tipa šole. Po sedanjem učnem načrtu je nižja gimnazija le priprava za študij v višji gimnaziji.

Ta učni načrt obsega marsikaj, kar je sicer za uspešno nadaljevanje študija v višji gimnaziji potrebno, vendar bi določene predmete brez škode izločili za tiste dijake, ki bodo odšli po končani šolski obveznosti v poklice. Takih dijakov je po naših šolah največ. Mnogi med njimi obsedijo v prvem razredu po dve ali celo tri leta, zato velika večina konča šolanje v prvem ali drugem razredu, čeprav so se brez težkoč prerinili skozi osnovno šolo. Kaj je pridobila ta mladina v gimnaziji? Večina bi v osemrazrednih osnovnih šolah, ki so v krajih, kjer ni nižje gimnazije, verjetno skončala osem razredov, kar je za vstop v industrijsko ali katero koli nižjo strokovno šolo enakovredno štirim razredom gimnazije. Dijakom, ki obsedijo v prvem ali drugem razredu zaradi tujega jezika ali kakršnega drugega predmeta, kjer je učna snov mladini na tej razvojni stopnji odmaknjena in zahteva več truda, da si jo osvoji, se godi krivica nasproti njihovim tovarišem na osemletnih osnovnih šolah. Če upoštevamo, da razmeroma malo dijakov skonča nižjo gimnazijo, ker je učni načrt neprikladen, je napredek z uvedbo nižjih gimnazij namesto prejšnjih osemrazrednih osnovnih šol le navidezen. Medtem ko je prej okoli 70 odst. otrok dovršilo osem razredov šole, skonča nižjo gimnazijo le kakih 25 odst. dijakov, ki so se vpisali v gimnazijo. V dokaz naj navedem le število dijakov v nižjih razredih na naši gimnaziji: 1. razred ima 263 dijakov, drugi 217, tretji 91 četrti pa 72. Če pa nadalje upoštevamo, da pride do mature komaj okoli 20 dijakov, nam to še bolj potrjuje, da je sedanja nižja gimnazija kot pripravljalnica za študij v višjih razredih in hkrati splošno obvezen tip šole zgrešena.

Naša mladina odhaja v pretežni večini po končani šolski obveznosti v nižje strokovne šole, kjer se usposablja za kvalificirane delovne moči. Že samo okolje, v katerem ta mladina živi, jo usmerja v tehnične in gospodarske poklice. Za to mladino je tedaj potreben tak tip obvezne šole, kjer si bo pridobila dovolj splošne izobrazbe, da se ne bo treba strokovnim šolam toliko ukvarjati s splošno-izobraževalnimi predmeti, temveč da se bodo bolj posvetile strokovnemu usposabljanju mladine. V industrijskih centrih Slovenije se mora čim več mladine usposobiti za tehnične poklice, ker ima ta mladina največ pogojev za to. Ti strokovni kadri bodo odhajali kot nosilci napredka v druge kraje, kjer bodo potrebe po strokovnem kadru zelo velike, ko bodo začele obratovati nove tovarne. Strokovno izobražena mladina iz naših industrijskih centrov bo morala nadomestiti tuje strokovnjake.

Učni uspeh šole je v veliki meri odvisen tudi od materialnih pogojev šole in učnega kadra. Pomanjkanje učnih prostorov na gimnaziji v Trbovljah zelo ovira redno delo. V šolskem poslopju je le 12 učilnic, oddelkov pa je 21, zato morajo trije oddelki gostovati v zasilnih prostorih Glasbene šole, ki so komaj uporabni za učence, nekaj oddelkov pa ima pouk popoldne, ki je težji za učence in učitelje, pa tudi manj uspešen.

Število dijakov vsako leto narašča. Sedanje šolsko poslopje bi ustrezalo za 300 do 400 dijakov, letos pa jih je že blizu 800. Šola zelo pogreša predavalnico za fiziko in kemijo, risalnico, pevsko sobo, kabinete za zbirke učil, ki jih ima sedaj shranjene na podstrešju, po hodnikih in drugod. Nima dovolj učil za pouk v višjih razredih, zlasti za fiziko in kemijo. Naši maturanti študirajo pretežno tehnične stroke, zato je uspešen pouk teh predmetov še posebno važen. Ker ni objektivnih razlogov za opustitev popolne gimnazije v Trbovljah, ji je treba dati materialno bazo, da bo laže delala. Pričakujemo, da se bodo še letos našla sredstva za dozidavo novih prostorov. S prizidkom dveh stranskih traktov bi šola pridobila šest učilnic in šest prostorov za učila. Hkrati bi bilo treba povečati tudi telovadnico ter urediti šolsko dvorišče in letno telovadišče. Navedena dela in oprava novih prostorov bi stala okrog 15 milijonov dinarjev.

Naša gimnazija ima stalne težkoče tudi zaradi pomanjkanja učnih moči. To se vleče že ves čas, kar obstaja. Nihče ne pride rad v Trbovlje, vsakdo se brani, deloma tudi upravičeno, ker so življenjske prilike v Trbovljah težje kot drugod. Profesorji so zato zlasti v nekaterih strokah preobremenjeni, številčno močni razredi pa delo še bolj otežkočajo. Delo profesorja se čestokrat presoja le po tem, koliko ur poučuje v razredu, ne upošteva pa se časa, ki ga porabi za pripravo na pouk, za korekture in za druge kulturne dolžnosti. Zato je družbena vrednost dela prosvetnega delavca premalo cenjena. Med mladino je malo zanimanja za profesorski poklic. Niso redki absolventi filozofske fakultete, ki odhajajo v podjetja, kjer so boljši življenjski pogoji, namesto da bi šli v šolo, za kar so usposobljeni.

Navedel sem nekaj vprašanj, ki terjajo reformo našega šolstva tako v učno-vzgojnem kakor tudi v materialnem pogledu.

T.

Zima še vedno pritiska

Novi gospodarski odloki

Prejšnji torek je bila seja izvršnega odbora Ljudske skupščine LRS pod predsedstvom tov. Borisa Kraigherja.

Izvršni svet je sprejel odlok o uporabi planskih instrumentov za letošnje leto, in sicer za prvo tromesečje, dokler ne bo Ljudska skupščina LRS ob potrditvi družbenega plana te instrumente dokončno sprejela. — S tem odlokom je izvršni svet določil, da se obdavči dobiček podjetij na ozemlju LR Slovenije 20-odstotno v korist republiških dohodkov; nadalje, da plačajo ljudski odbori okrajev in mest z razvitim gospodarstvom prispevek za pomoč gospodarsko nerazvitim področjem naše republike, in sicer od 20 do 60 odstotkov glede na čisti dohodek, ki pride na enega prebivalca v teh nerazvitih okrajih. — Mesta plačujejo ta davek v višini 10 do 15 odst.; od 5 odst. participacije prometnega davka, ki ga plačujejo gospodarske organizacije na svojem teritoriju, pripada okrajem 1 odst., od prometnega davka, ki ga plačujejo zasebniki, pa 50 odst. Drž. kmetijska posestva bodo v letošnjem letu plačevala le 40 odstotkov določene amortizacije. Od 45 odst. prispevka za soc. zavarovanje pripada Republiškemu zavodu za soc. zavarovanje 35 odst., okrajnim oz. mestnim zavodom pa 10 odst.

Z istim odlokom je izvršni svet tudi določil progresivni način odmerjanja dopolnilne dohodnine, ki ga odrejajo okrajni in mestni ljudski odbori na podlagi katastra. Ta dopolnilna dohodnina se bo odmerjala v okviru minimalnih in maksimalnih stopenj, ki se gibljejo do 55 odstotkov in ki so določene v lestvici tega odloka. Ljudski odbori bodo s svojimi družbenimi plani določili del dobička, ki gre občinam s posebnimi pravicami na njihovem območju.

Na podlagi predloga republiškega proračuna za l. 1954, ki ga je predložil državni sekretar za splošno upravo in proračun, je izvršni svet izdal odlok o financiranju proračunskih izdatkov LR Slovenije za prvo tromesečje letošnjega leta.

Na osnovi zveznih predpisov je izvršni svet nadalje sprejel odlok o vplačilu prve akontacije dohodnine za leto 1954. Prva akontacija znaša 23 odst. dohodnine, ki je bila odmerjena kmečkim gospodarstvom na osnovi katastra. Tista kmečka gospodarstva, ki dohodnine še nimajo odmerjene po katastru, bodo plačevala 23 odst. dohodnine za leto 1954 na osnovi lanskoletne odmere. Rok vplačila je do 1. marca 1954. Od vplačane akontacije se bo knjižilo 30 odstotkov na temeljno dohodnino, 70 odst. pa na dopolnilno dohodnino kot dohodek okrajev in mest.

Prav tako je izvršni svet izdal odlok za vplačilo pozitivnega salda pri deviznih tečajih. Industrijska in trgovinska podjetja, ki so ustvarila neposredno ali posredno v zunanjetrgovinskem poslovanju pozitivne razlike v dobi od 1. januarja do 5. maja 1953, vplačajo te razlike v republiški sklad za kreditiranje investicij s tem, da zadržijo trgovinska podjetja 7 odstotkov, industrijska podjetja pa 15 odst. v korist svojih skladov za prosto razpolaganje.

Uspela mladinska konferenca

Pred kratkim je imel mladinski sekretariat LMS aktiva Zasavje v Trbovljah letno mladinsko konferenco. Mladinci so zborovali v dvorani Doma »Svobode—Zasavje«, ki so jo v ta namen lepo okrasili. Konference se je udeležilo 113 mladincev in mladink, kar priča, da je mladina v Spodnjih Trbovljah voljna delati v svoji organizaciji.

Zborovanje mladine je odprl sekretar aktiva Zasavje tov. Kobiljšek. Le-ta je v svojem poročilu med drugim navedel, da je mladina tega aktiva sodelovala pri volitvah v zvezno in republiško skupščino na vseh voliščih zasavskega terena. Poleg okrasitve vseh volišč so mladinci prevzeli celotno kurirsko službo. Za razvedrilo so organizirali izlet na morje, ki se ga je udeležilo veliko mladincev in mladink. Ko je poročevalec govoril tudi o napakah in slabostih tega mladinskega aktiva, je navedel med šibkimi točkami aktiva vprašanje članarine, katero bo moral novi mladinski sekretariat spraviti v red.

Mladinske konference se je udeležil tudi predsednik terenske organizacije SZDL tov. Zupan, prav tako predsednik terenskega odbora ZB Zasavje tovariš Drnovšek s celotnim pododborom. Notranje — in zunanjepolitični referat je imel tovariš Franc Štrumelj, ki je navedel v svojem poročilu tudi delo in uspehe mladinske organizacije.

Po živahni diskusiji si je mladina Zasavja izvolila popolnoma nov sekretariat z 9 mladinci. Med njimi so trije tovariši, ki so prišli iz JLA in so voljni delati v mladinski organizaciji. Tudi na mladinke niso pozabili. Za sekretarja so soglasno izvolili tovariša Janeza Ocepka.

Po volitvah so mladinci in mladinke sklenili, da bodo vključili v dosedanje sekcije »Svobode-Zasavje« vse dela željne mladince. Organizirali bodo mladinski pevski zbor, ki ga bo vodil tov. Šprajcar. Prav tako nameravajo prirediti več političnih, kulturnih in znanstvenih predavanj. V načrtu imajo nadalje organizacijo mladinskih izletov ter kulturno-zabavnih popoldnevov. Sklenili so med drugim, da bodo odvračali mladince in pionirje od obiska slabih, nevzgojnih filmov. Mladini primerni filmi bodo na sporedu tudi ob nedeljah dopoldne, kjer bodo pazili, da mladine ne bo zavajal kler. Istotako imajo na programu organizacijo veselih krožkov za naše najmlajše, kjer jim bodo pripovedovali pravljice in zastavljali uganke.

Zasavska mladina si je začrtala na svoji letni konferenci lep delovni program. Želimo jí, da bi ga v celoti izvedla, saj bo njeno idealno, nesebično delo lep doprinos k izgradnji socializma ter k svetlejši prihodnosti naše mladine.

Š. F.

*

Narodni heroj Vratanar Tone-Antonesko med svojimi soborci

V soboto, 30. januarja, je obiskal svoje tovariše v Trbovljah narodni heroj, tovariš Vratanar Tone-Antonesko, ki se je dalj časa zadržal med tovariši, s katerimi se je boril v narodnoosvobodilni vojni.

V Domu ŠD »Rudarja« so se zbrali njegovi tovariši iz Zagorja, med njimi Okrogar Zvone-Nestl, narodni heroj, ter spomeničarji iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Tovarišu Antonesku je k njegovemu odlikovanju za narodnega heroja čestital borec iz leta 1941, tov. Lojze Ribič, ter mu želel še mnogo nadaljnjih uspehov v izgradnji socialistične domovine.

Tovariš Antonesko se je zahvalil za čestitke in darila, ki so mu jih poklonili Okrajni odbor ZB v Trbovljah, mestna ljudska občina Trbovlje in drugi. V V svoji zahvali je dejal: »Moje odlikovanje za narodnega heroja ni samo moja zasluga, marveč je zasluga vas vseh. Zato želim, da se tudi nadalje borimo tako čvrsto kot doslej, da čimprej zgradimo močno socialistično Jugoslavijo, ki ji ne bo nihče kos. Za svobodo delovnega ljudstva pa sem pripravljen boriti se vedno in povsod.«

Tovariš Antonesko se je nato še dalj časa zadržal med svojimi soborci, med katerimi so bili spomeničarji: Hinko Kamnikar, Viktor Kovač, Zvone Okrogar, Maks Jakopič, Lojze Ribič in Franc Kralj.

Z zadnje seje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev

Na enajsti skupni seji obeh zborov okraja Trbovlje, ki je bila preteklo sredo, je prišlo na dnevni red poročilo Sveta za zdravstvo in soc. skrbstvo pri OLO Trbovlje ter korekture obveznosti naših podjetij po družbenem planu minulega leta.

Zelo živahna je bila razprava o poročilu Sveta za zdravstvo in soc. skrbstvo, ki je bilo — kakor smo poročali v prejšnji številki našega lista — na dnevnem redu že na zadnji seji obeh zborov. Še pred začetkom razprave o navedenem poročilu pa sta oba zbora na predlog ljudskega odbornika tov. Ačkuna odvzela mandat ljudskemu odborniku s Polšnika Janezu Majcnu, ki je bil obtožen špekulacij z lesom in še drugih nezakonitih manipulacij. Po odvzemu mandata, za katerega so glasovali vsi odborniki, je obtoženi Janez Majcen zapustil sejo.

Diskusija o problemih zdravstva je pokazala, da v okraju zelo primanjkuje zdravnikov in medicinskih sester. Ljudski odbornik tov. Tone Alič je bil proti nameri, da bi opustili ambulanto za TBC v Zagorju zaradi nerentabilnosti, kajti tuberkuloza je v našem okraju žal tako razširjena bolezen, da bi z opustitvijo te ambulante nastala velika škoda. Vsi odborniki so glasovali za nadaljnji obstoj protituberkulozne ambulante v Zagorju.

Dosti kritike je bilo slišati na račun reševalne postaje, češ da njeni bolniki vse preveč prevažajo »zdrave bolnike«, medtem ko jih za resnične bolnike čestokrat ni na razpolago. — Mnogo so odborniki razpravljali tudi o nezgodnikih in bolnikih. Številke, ki so bile navedene v zadevnem referatu na zadnji seji, so tako velike, da vzbudijo največjo pozornost. V okraju Trbovlje je bilo lansko leto zaradi nezgod in bolnikov izgubljeno 540.813.000 dinarjev — torej nad pol milijarde dinarjev! Procentualno je bilo največ obratnih nesreč v Strojni tovarni v Trbovljah. Vsa podjetja v okraju so prikrajšana zaradi nezgod za 41.026 delovnih dni, kar pomeni izgubo na narodnem dohodku 93.146.000 dinarjev. Zaradi bolezni smo pa izgubili v našem okraju 182.749 delavnikov ali 420.651.000 dinarjev na narodnih dohodkih — podjetja so pa izplačala iz plačnega fonda na hranarini do 7 dni 27.011.177 dinarjev.

Kako omejiti nezgode pri delu in število bolnikov, je bil predmet daljše razprave. Verjetno bo najbolje, če se osvoji predlog, ki so ga stavili posamezni odborniki, da delovnih inšpektorjev ne plačujejo podjetja, pač pa da so od njih neodvisni. Prav umesten je bil nadalje predlog ljudskega odbornika tov. Viktorja Kovača, ki je predlagal, naj bi nezaposlenim namesto podeljevanja podpor iz brezposelskega fonda rajši poiskali kakršno koli javno ali drugo delo in jih tako koristno zaposlili v prid narodnemu gospodarstvu. Kdor pa dela ne bi hotel sprejeti, bi pač ne dobival podpore.

Prav tako zanimiva je bila tudi razprava o otroških dodatkih. Dosti je ljudi, ki te doklade še vedno neupravičeno prejemajo, dogodile so se pa v tem pogledu tudi napake, zlasti pri tako imenovanih »vrtičkarjih«. Ravno tako je bilo nadalje precej ljudi, ki so za časa obvezne oddaje kmetijskih pridelkov izjavljali, da žive v skupnem gospodinjstvu ter na ta način izkoriščali ljudsko skupnost — danes pa, ko teh obveznih oddaj več ni in so se uvedle doklade za otroke, ti prizadeti ljudje trde in izjavljajo, da žive v ločenem gospodinjstvu. Seveda bodo morali vsi tisti, ki so na goljufiv način izrabljali skupnost, po krivici izplačan jim denar vrniti.

Ljudski odbornik tov. Drago Dolinšek je nato poročal o spremembah obveznosti podjetij po družbenem planu. Tudi glede te točke dnevnega reda se je razvila živahna debata, vendar bo prišlo do definitivne odločitve v tem vprašanju na prihodnji seji obeh zborov, ki je napovedana za 16. februarja t. l.

Širom po našem Zasavju

Iz Litije in okolice

Kritično stanje nekaterih podjetij v Litiji

V Litiji je več manjših podjetij, ki so v tako kritičnem položaju, da je vprašanje njihov nadaljnji obstoj. Eno od takih podjetij je krojačnica s šivalnico. Slednja je že nekaj časa zaprta, tako da sedaj vsa litijska mestna občina nima niti ene šivilje, ker je tudi edina zasebna šivilja zaradi bolezni obrt opustila. Uveljavljajo se pa šivilje šušmarke. — Kdo je kriv tega stanja? Nedvomno pade večina krivde na podjetje samo in njegov kolektiv. Krojači že dalj časa ugotavljajo, da so jim šivilje samo v izgubo, ker niso imele zanimanja za dvig kvalitete in kvantitete svojih izdelkov, temveč so jih bolj zanimale plače in so v podjetju gledale le socialno ustanovo. Vso krivdo pa so včasih tudi s krojači vred valile na občino in Narodno banko, zlasti kadar so dobile le 80-odstotno plačo. Danes je ta obrat zaradi svojega slabega poslovanja brez dela in zaprt. Nekaj šivilj je na bolniškem dopustu, ena od njih je sama odšla, neka druga je pa morala dobiti odpoved službe. Škoda, da se to ni zgodilo že prej, skoravno se nekateri vprašujejo, kdo jim bo krojil ter šival perilo in obleke. Gospodarski svet mestne občine je predlagal kolektivu, naj odpusti neustrezne šivilje, na njihova mesta pa naj pridejo tovarišice, ki bodo z voljo in vestno delale za potrebe litijskega prebivalstva.

Problematično stanje je nadalje v kovinsko-prevozniškem podjetju. Tu so vsa osnovna sredstva izčrpana, ki jih v glavnem predstavljajo tovorni avtomobili, so pa že dalj časa skupno s šoferjem »na dopustu«. Podjetje predstavlja danes le še skromna napisna deska, ki visi na vogalu poštne hiše.

Poglejmo še opekarno na Bregu pri Litiji. — To podjetje je zaradi slabega knjigovodstva v preteklem letu — ni namreč odvajalo prometnega davka in ga je moralo ob koncu leta plačati v višini 300.000 din — zašlo v težavno situacijo, na kar podjetje seveda prej ni računalo.

Nič manj ni kritičen položaj »Čevljarne«, ki jo vodi državni mojster. V tem podjetju vlada nezadovoljstvo med delavci pomočniki. Pravijo namreč, da je pri izplačilu plač premalo enakopravnosti. Tako se morajo ti zadovoljiti z 80-odstotno plačo, medtem ko mojster dobiva še vedno 100-odstotno. Posamezniki ne moremo razumeti, zakaj je bila bivša mestna čevljarna pod vodstvom G. A. in pozneje pod vodstvom T. A. rentabilna, danes pa gre to podjetje pod vodstvom državnega obrtnega mojstra rakovo pot. Nedavna revizijska komisija je sicer ugotovila nekatere površnosti v poslovanju — splošno mnenje pa je, da tiči zajec krivde drugje.

Pa se dotaknimo še Elektropodjetja, ki ga je nedavno prevzel novi upravnik J. B., ki je — če povemo resnico — rešil podjetje tik pred propadom. Bivši upravnik (znan v Litiji tudi kot »dober kavalir« z državnim denarjem) je bil razrešen službe in odpuščen, sicer bi bilo to podjetje v najbolj kritičnem stanju. Tako pa se to podjetje sedaj razvija ter mu je potreben le še kakšen dober lokal v centru in podjetje se bo vsestransko razmahnilo.

Z vso to problematiko, ki je nastala zaradi slabega gospodarstva, se danes ubada gospodarski svet pri mestni občini, ki spričo potreb prebivalstva želi, da podjetja še nadalje delujejo. Naloga tega sveta je težka in bo ostala vse dotlej, dokler delavci v teh podjetjih ne bodo začeli gospodariti tako, kakor jim narekuje naša socialistična skupnost. S. P.

Predavanje tov. Toma Brejca v Ljudski univerzi

Ljudska univerza v Litiji ima že večletno tradicijo. Zlasti radi poslušajo Litijani predavanja o obiskih po tujih deželah. Te dni je predaval Litijanom zvezni poslanec tov. Tomo Brejc o obisku v zahodnih evropskih deželah.

Predavatelj nas je v duhu povedel na obisk v zahodnoevropske države, tako v Zahodno Nemčijo, Luksemburško, Holandijo, Belgijo in Francijo. Prikazal nam je tamkajšnje politične, gospodarske in kulturne razmere. Posebno podrobno pa je prikazal življenje in delo naših izseljencev v zahodni Evropi. Izseljensko vprašanje je za našo državo izrednega pomena, saj je vseh naših izseljencev domala 350.000, ki žive raztreseni po vsem svetu.

Ko je tov. Brejc zaključil svoja zanimiva izvajanja, se je razvila živahna debata, ki je ta večer Ljudske univerze še bolj razgibala. Tov. Brejc je odgovarjal na razna vprašanja tov. Jožeta Župančiča, Blaža Svetine, Slavka Poglajna in drugih.

Gostovanje Ljubljančanov v Litiji

V letošnji sezoni smo imeli v Litiji že dve gostovanji. Za Gotovčevo opero »Ero z onega sveta«, ki smo jo gledali v tednu občinskega praznika NOV, o čemer je »Zasavski vestnik« že poročal, je sedaj gostovalo SKUD »Tine Rožanc« iz Ljubljane. Uprizorili so nam burko Cvetka Golarja »Ples v Trnovem«. To Golarjevo delo ima namen zabavati občinstvo. Zgrajeno je na znanem motivu: zamenjavi pisma, ki ga dobi namesto sina ženina njegov oče vdovec. Nato se razpletajo pred nami tri dejanja z živahnimi prizori. Burka je bila dobro zrežirana, saj je imel v rokah režijo znani gledališki umetnik Milan Skrbinšek. SKUD »Tine Rožanc«, ki je bil že večkrat na gostovanjih v Litiji, ima v svojem dramskem odseku mnogo odličnih igralcev. V tem delu so se zlasti odlikovali Dušan Acceto kot Lojze Češnovar, stari ljubimec. Kratko, a odlično je odigrala svojo vlogo Metka Ferbežarjeva kot Poldka. Lojze Škrjanc je pokazal svoje dolgoletne sposobnosti na odrskih deskah kot soboslikar Tone. Ob neki drugi priložnosti smo že občudovali spretnost tov. Ivanuše, ki je bil tudi tokrat v svoji vlogi nenadkriljiv — Anica Reberškova je ravno tako primerno zaigrala njegovo ženo. Iva Šuštar ima talent, ki ga naj ne zanemari; njeno »Dekle z rdečo kapico« bi odneslo prvenstvo tudi na poklicnem odru. V dobrih rokah so bile tudi ostale vloge, vsaka seveda ni hvaležna, kjer bi posamezniki pokazali svoje sposobnosti. Predstava je bila podana v živahnem tempu. V igri sta sodelovala tudi godba in kvartet pevskega društva. Litijani so bili gostom hvaležni za nastop. Dvorana bi bila lahko bolj zasedena. Morda je odbilo nekatere gledalce to, da je dvorana na Stavbah pri kulturnih prireditvah slabo kurjena, kjer sediš v parterju kakor v ledenici, medtem ko so igralci na odru kakor na polarnem ozemlju. Za boljšo kurjavo bo treba na vsak način kaj ukreniti. Takega mraza, kakor je v dvorani pri igrah in koncertih (spomnimo se le nastopa slovenskega okteta!) ni mogoče pregnati še s tako ognjevito igro ali drugim sporedom.

To priložnost pa uporabim za vprašanje: zakaj so prenehala v Litiji gostovanja trboveljskega odra, ki nas je po osvoboditvi obiskal že večkrat z odličnim sporedom. Jože Župančič

Prenovitev uradnih prostorov mestnega odbora

Postavljenega načela: prostori ljudskih odborov morajo biti reprezentativni, smo se sedaj oprijeli tudi v Litiji. Prejšnje nezadostne in slabo urejene uradne prostore litijskega mestnega ljudskega odbora so v januarju preuredili in sedaj ustrezajo svojemu namenu. Uradni prostori predsednika, tajnika in ostalih referentov so v I. nadstropju mestne hiše, v pritličju pa sejna soba ter matični in vojaški urad.

Tako je sedaj tudi Litija dobila prostore, ki so dostojni zaljudsko oblast. o

Za vodovod na Savi pri Litiji

Na Savi pri Litiji se trudijo za zgraditev vodovoda. Na čelu pobude sta šolski upravitelj tov. Niko Prestor in Vladislav Sadar, zemljemerec na zagorskem rudniku, stanujoč na Savi. O zgraditvi vodovoda so se Savljani razgovarjali že na množičnem sestanku, kjer so vaščani obljubili pomoč pri gradnji. Član ljudskega odbora iz Litije tov. Šešok je izmeril v januarju, ob času najnižjega stanja vode, izvirek v dolini nad Strmljanovim mlinom. V poštev prihajajoči izvirek daje v sušnem času 2 in pol do tri litre vode na sekundo, kar je dovolj za potrebe prebivalstva na Savi.

V letošnjem letu bodo napravili potrebne načrte. Izgradnja vodovoda bo stala okrog 12 milijonov dinarjev. Zaradi vprašanj o vodovodu je posebna delegacija obiskala predsednika okrajnega ljudskega odbora tov. Miho Berčiča.

V Trbovljah bo osem kategorij stanovanj

Na zadnji seji komunalnega sveta LOMO Trbovlje so skupno z zastopniki naših industrijskih podjetij razpravljali o novi stanovanjski uredbi ter določili osem kategorij stanovanj. Preden so prišli do tega sklepa, so podrobneje obravnavali stanovanjske razmere v trboveljski dolini.

Trenutno je v mestni občini Trbovlje 4141 uporabnih stanovanj. Od teh je 2350 enosobnih, 830 dvosobnih, 351 trosobnih in večsobnih stanovanj ter 530 stanovanj z enim samim prostorom. Rudnik Trbovlje ima v svoji upravi 1842 stanovanj, Strojna tovarna 162, Cementarna 144, Elektrarna 65 — poleg teh so pa še v upravi stanovanja raznih ustanov in organov. Privatnih lastnikov stanovanj je 802. — Ugotovljeno je, da so stanovanja z enim samim stanovanjskim prostorom večinoma nezdrava in neprimerna za bivanje. Tudi med enosobnimi stanovanji je precej slabih in neprimernih.

Na mestnem stanovanjskem uradu je vloženo 371 prošenj za podelitev stanovanja, ki pa jih seveda ni mogoče rešiti v veliki večini. — Prebivalcev je bilo v Trbovljah ob koncu leta 1953 16.683, število je pa v teku lanskega leta naraslo za 181 ljudi. V letih 1954-55 je v Trbovljah predviden še večji porast prebivalstva, ker bo Strojna tovarna začela obratovati v večjem obsegu.

V Trbovljah je ob času v gradnji 13 stanovanjskih objektov s približno 100 stanovanji in 52 zasebnih hišic. V letu 1953 so industrijska podjetja v Trbovljah dogradila 40 stanovanj, porušila pa 56.

Nova stanovanjska uredba predvideva, da bo stanovanjska skupnost prevzela v svojo upravo vse stanovanjske zgradbe, last splošnega ljudskega premoženja, in vse stanovanjske hiše zasebnih lastnikov z več kot dvema stanovanjima. — Da bi vsa stanovanja takoj prešla v upravo stanovanjske skupnosti, bo težko izvedljivo vprašanje, ker se pojavljajo razne ovire. Do letos so namreč podjetja vlagala precejšnje milijone za vzdrževanje in popravilo svojih stanovanjskih hiš, zaradi česar bi bil prenos stanovanjskih objektov iz podjetij na stanovanjsko skupnost težko izvedljiv takoj. Vendar so zastopniki LO MO Trbovlje ter člani komunalnega sveta izjavili, da je možno takoj prevzeti vsa stanovanja v upravo stanovanjske skupnosti.

Uprava stanovanjske skupnosti bo morala skrbeti za sklepanje najemnih pogodb, za vzdrževanje vseh hiš in njih popravila, za kar bo potrebovala velik osebni aparat — najmanj 80 delavcev, in to po večini strokovnih ljudi. Prav tako bo potrebovala primerne prostore za svoje poslovanje, skladišča, hleve in precej različnega orodja. Najtežavnejši del bodo pa finančna sredstva, kajti stanovanjska skupnost bi zbrala okrog 18 milijonov dinarjev najemnine letno, kjer bo treba najemnine vseh stanovanj, ki jih bo stanovanjska skupnost prevzela od raznih podjetij oziroma njihovih stanovanjskih uprav, izenačiti. — Najemnina za stanovanje se bo plačevala po tarifi po skupinah stanovanj in po njihovi prostornini (kategorizacijo stanovanj glej prejšnjo številko našega lista).

„Ajdovska jama" v Spodnjem Logu

Spodnji Log je vasica nasproti železniške postaje Sava pri Litiji. Na desnem savskem bregu se širi tik nad reko strmo gričevje, ki doseže najvišjo vzpetino pri posestniku Poldetu Hauptmanu, po domače Gračanu, še več pa je posestnik Trinkaus. Na Gračanovem posestvu se nahaja tudi podzemeljska jama, imenovana »Ajdovska jama«. V prejšnjih desetletjih so si jo nekateri ljubitelji zasavske prirode ogledali, sedaj pa je prišla že v pozabo. Dobro bi bilo, če bi se Tujsko-prometno društvo in naše kulturno-prosvetne organizacije spet pozanimale za to jamo in jo preuredile za obisk izletnikov.

Volitve hišnih svetov

Uredba o vključitvi nekaterih večjih hiš v ljudsko skupnost je prinesla tudi v Litiji mnogo zanimanja in komentarjev. O vseh podrobnostih so se pomenili na posvetovalnem večeru, kjer je poročal tajnik LOMO tov. Slavko Poglajen v povsem zasedeni kino dvorani. V Litiji je postala skupna last okrog 20 hiš; v posameznih hišah so že izvolili hišne svete, ki bodo upravljali stavbe. Za nekatera poslopja dokončna odločitev še ni padla in bodo vsak sporni primer reševali individualno. To velja predvsem za dvostanovanjske hiše s trgovskimi oziroma obrtnimi prostori.

Iz Hrastnika

POPRAVEK. Tiskarski škrat je napravil prejšnjo sredo zgago s tem, da je za osnovno šolo v Hrastniku zapisal kar 77 odstotkov odličnjakov, namesto 77 odličnih učencev in učenk, kar je le 14%. — Uredništvo.

PREMINILA je stara 84 let tovarišica Pavlina Peitl, vdova po steklarju, po rodu iz Slavonije. Bila je mati pevovodje zborov pri »Svobodi II« v Spodnjem Hrastniku, tov. Franca Peitla, tovarišice Hermine Kozmos in steklarja tov. Izidorja Peitl. Živela je v Hrastniku 38 let. Pokojna je bila vzorna mati in je lepo vzgajala šest otrok. Najlepšo materinsko ljubezen je pokazala pri strežbi svoje hrome hčere Marije, ki se je zastrupila kot 16-letna slikarica stekla in ohromela. Štirideset let ji je potrpežljivo stregla in jo celo pitala, pred dvema letoma pa so njeno hčerko pokopali v starosti 56 let. Imela je res vzgledno materinsko ljubezen. — Pokojna mati, babica in prababica Pavlina je bila tudi zelo gospodarska. Nikdar ni poznala dolgov, ni kupovala življenjskih potrebščin na up, temveč vedno za gotovino, kar je bilo pred vojno menda edinstven primer pri steklarni. — Njene zemeljske ostanke so pokopali na dolskem pokopališču. Steklarska godba ji je igrala žalne koračnice in pevci »Svobode II« so ji zapeli v srce segajoče žalostinke. Naj počiva v miru! — Prizadetim naše sožalje!

Dramski odsek »Svobode I« v Zgornjem Hrastniku je odprl letošnjo gledališko sezono šele v soboto 19. januarja z veseloigro »Ženitba«. Uprizorili so jo na svojem že deloma prenovljenem odru v kino dvorani Zgornjega Hrastnika. Obisk je bil zelo zadovoljiv. To je dokaz, kako težko so čakali rudarji na odrsko delo uprizorjeno od domačih igralcev. Igro so že tudi ponovili.

Dolgo obetajoči otroški vrtec v Spodnjem Hrastniku so le odprli dne 1. februarja t. l. Izpraznili so zanj eno sobo v Sindikalnem domu steklarne. V tej sobi je prostora le za okrog 30 cicibanov. Vzeli so vanj samo 6 in 7-letne otroke, na sprejem pa čaka še več 4 in 5-letnih malčkov. Zato bi bilo treba izpraznjiti še kakšno sobo v tej stavbi. Vemo sicer, da je to težko, ker je pri steklarni huda stanovanjska stiska, a z dobro voljo se vse napravi.

Steklarski godci na pihala so iznajdljivi in si znajo sami pomagati. Z dovoljenjem vodstva steklarne in proti plačilu materiala so izdelali okrog 300 ličnih poslikanih steklenih sodčkov z lesenimi pipicami na lesenih stojalih, poleg pa še šest kozarčkov. Sodčki so pripravni za žgano pijačo. Cena sodčku je bila 1000 din. Za ta izkupiček so si steklarski godci nakupili dežne plašče, ki jim bodo ob slabem vremenu dobro služili.

V steklarni so zopet odprli oddelek za slikanje stekla, ki ga vodi tov. S. Grum. Tak oddelek je bil pri hrastniški steklarni prvič odprt leta 1924. Prvi slikarji na steklo so bili tujci. Pri njih so se pa izučili tudi domačini, tako: Franc in Slavko Grum, Oskar Kolar, Lojz Platinovšek (padel v NOV) Janez in Alojz Kmetič in še drugi. Odjem takih izdelkov je bil velik od domačih in tujih trgovcev. Poslikano stekleno blago so pošiljali v Orient in celo v Anglijo. — Leta 1928 je pa ustanovil prejšnji lastnik steklarne v Rogaški Slatini steklarno za luksuzno steklo in je premestil tja leta 1934 tudi hrastniški slikarski oddelek, ki še danes dela v Rogaški Slatini pod vodstvom Hrastničana tov. Oskarja Kolarja. Ta steklarna pa izdeluje še danes samo drage luksuzne steklene izdelke, ki se večinoma izvažajo v tujino za devize. Tako tega blaga ne ostane nič za doma. Naši državljani so si pa že nakupili v teku 8 let zadosti za gospodarstvo in gospodinjstvo potrebne steklenine in si želijo sedaj tudi poslikanega stekla, zlasti na jugu naše države. Zaradi velikega povpraševanja po takih izdelkih je sklenilo vodstvo hrastniške steklarne, da začne letos spet z izdelovanjem poslikane steklenine za domači trg, kar je hvale vredno.

Odlomek iz romana o Prešernu

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan!
Leto 1849.

Prešeren je trpel tiho, kakor more trpeti le velik duh v strašni borbi z neizprosnimi silami narave. Že štirinajst dni je ležal nepremično, kakor živ mrlič. Koža mu je bila zelenkasto rumena. Tudi njegove lepe oči so postale rumene. Trebuh in noge je imel strahovito otekle. Morali so ga z rjuho vred privzdigovati, ker mu je bil hrbet od ležanja ves vnet.

Katra mu je morala najeti močno služkinjo, da ji je pomagala v postrežbi. Ko je prišel na obisk stric Boštjan — Jakob Prešeren iz Vrbe in je z ostrimi očmi ter prisrčnim rodbinskim čutom pravega Prešerna presodil vso sorodnikovo stisko, se je sam ponudil, da ostane pri njem. Bil je majhen, čokat mož, bel in rdeč v obraz in prijazen.

Prešeren ga je bil vesel. Strica Boštjana je imel že od nekdaj rad. Znal je lepo pripovedovati vesele in žalostne dogodke iz mladostnih dni. France ga je tiho poslušal in obujal svoje spomine iz detinskih let, ko je doma v Vrbi preživljal najsrečnejše dni svojega življenja. Mnogo je govoril starec tudi o sinu, ki je bil notar v Radovljici. Oče, stara gorenjska grča, ni bil s sinom nič kaj zadovoljen.

Bolj na nemškutarsko se nagibije Janez. Zdi se mi, da sem mu kar odveč, kadar ga obiščem. Kakor da bi se bal, kaj poreko njegovi nemškutarski bratci k poštenemu slovenskemu očetu »nemškega gospoda notarja«. Hehe, sem mu zadnjič kar naravnost povedal, da me ne bo kmalu videl.

Kakšen pa je zdaj, je vprašala Katra!

I, kakšen. Takšen, da ne more zatajiti, četudi bi me hotel. Moje postave je in mojega obraza. Prav tako rdeč je, le kožo ima bolj rjavo in sivo. Pa pleša se mu že dela vrh glave, ker ne ve, da je noč za spanje.

Mnogo se je trudil dobri stric, da bi razvedril bolnika, a v Francetovem rumenem, upadlem obličju se ni ničesar več zganilo. Sicer se je bolnik še vedno zavedal, a uporabljal je vse sile, da je zatajeval bolečine. Nikoli ni bilo tožbe z njegovih lepih ust.

Trpi kakor mučenik, je pravila Jelenkova v gostilni, ko so govorili o njihovem dohtarju.

V noči od sedmega do osmega februarja je Prešeren posebno težko dihal. Stric Boštjan je sedel ob njegovi postelji in mu brisal pot s čela.

Katra je prišla v sobo, naložila nekaj polen v peč in rekla stricu:

»Le pojdite spat, stric! To noč bom jaz čula pri Francetu. Če bo treba, pa vas pokličem!«

Starec je prikimal in vstal.

Tedaj je Prešeren odprl oči. Globoko so mu ležale v očesnih duplinah in kalno rumene so gledale iz črnikasto rumenega obraza, obrobljenega z redkimi, že popolnoma belimi lasmi. Med težkim sopihanjem so se bolniku utrgale besede iz ust:

»Prosim... vzdignite me...«

Katra je odšla v kuhinjo po dekle in še vzdramila Andreja Rudolfa, ki je ležal na slami v prvi sobi. Vsi so potem poprijeli bolnika. A ni se jim prav nič posrečilo. S težkim sopihanjem je sopihal bolnik:

»Saj uvidim... vsi vzdigujete, kar morete... in vsi prav. Pa... jaz sem — pretežek!«

»Malo bolj vzdignite!« je rekla Katra.

Zopet so poprijeli rjuho. Pritajen vzdih se je izvil bolniku. Utihnil je in zapri utrujene oči. Katra je pomignila stricu, naj gre spat, in starec je kar oblečen zlezel v posteljo. Dekla in Andrej sta tudi odšla k počitku. Katra pa je sedla na stol in se z glavo naslonila na stričevo posteljo. Kmalu se je začulo starčkovo globoko dihanje. A tudi Katro je premagal spanec. Trdno je zaspala. Zdajci so se Prešernove oči spet odprle. Obrnil je pogled na spečo Katro. Ožgane ustne so se mu zganile — a zapri jih je brez glasu. Silna želja ga je mučila, toda ni poklical sestre... »Naj spi! Naj vsi spe! Izmučeni so že — zaradi mene so izmučeni... Naj spe! Saj ne vedo — ne vedo, da se mi bliža... bliža se mi, čutim...

Prav. Sam hočem biti, sam z njo, odposlanko večnega Praduha. Ali mi je ločitev težka? Ne, ni mi težka. Poravnal sem vse, kolikor mi je bilo mogoče. Vse? V oporoki sem priznal otroke — več nisem mogel storiti zanje. Ali bi bilo prav, če bi se vdal Metkinim prošnjam in se z njo poročil? Ne, nočem biti z njo svojim ljudem nadležen! Dovolj je odločna, spretna, pridna, da se pretolče skozi življenje.

Poravnal sem tudi s cerkvijo. Dagarih me je spovedal, moj nekdanji profesor... mene, »trajgajsta«.

Kako se mi stiska srce!... A ne smem hropeti, ne smem! Nočem jih videti, kako bodo jokali okrog mene... Ali... ali bodo sploh jokali?... Jokala je moja ljuba Tinka, ko me je obiskala z materjo. Tamle pri vratih je stala, nasproti postelje, in solze so ji drsele po licih. Ubogi otrok! Ali je vedela, da me vidi poslednjikrat!

Kako me davi!... O, mati, kmalu bom pri vas!... Če bi kričal, bi mi odleglo. Ne, ne bom kričal! Nočem jih buditi. Sam hočem biti, sam. Ali nisem bil vedno sam? Ne vedno: Čop — Smole in — Julija! Bili so v meni in jaz v njih... Tudi v Juliji Primičevi? Rad bi vedel, ali sem bil kdaj v njeni duši? Ali čuti zdajle, da odhajam?... Kmalu bom zvedel vse, vse. Duša bo gledala dušo... Ali — ali bo res gledala?... Kaj je onstran? Nič! Ali je človek iskra, ki se utrne iz večnega Praduha — plamena, da nikoli več ne ugasne, da nikoli več ne zagori?... Kmalu bom vedel...

Tesno mi je. Ne morem več dihati. Nič več me ne boli... Ali se pogrezam?... Ali se vzdigujem? Ali se vrača moj duh k večnemu Praduhu? Ne, še vedno je priklenjen na telo. Sence čutim okrog sebe, le razločiti jih ne morem. Glasovi prihajajo iz daljave... Človeški glas?

Človek? Vselej sem hotel biti človek, nič drugega kakor človek... Včasih je težko biti človek.

Kliče me.

Kdo?

Duh je. Na pomoč me kliče... Da, da čujem te, čujem, Pacenk, prijatelj moj mladostni, bedni. A ne morem se vrniti, daleč sem že... daleč. In okrog mene je mir... in mir in — luč.«

Iz hiše je pritekel Andrej Rudolf in hitel proti trgu. Skoraj bi podrl razcapanca, ki je slonel ob hišnih vratih. Bil je France Pacenk, revež-berač, prijatelj Francetov. Pod širokim klobukom je skrival globoko vdrte oči, ki so gledale iz bledega obraza in pričale o lakoti in bedi. Obraz mu je bil ves naguban kakor starcu.

Ozri je za fantom, ki se je zadel vanj. Ali ni imel fant solze v očeh?...

Pacenk je stopil po ozki Svinjski ulici do ogla na trgu in obstal, obrnil pogled proti zagrnjenim oknom Prešernovega stanovanja... »Ali ne vstaneš, dohtar? Zebe me, na pol sem nag! Zima je in burja brije, saj veš, dohtar, da si ti moje poslednje pribežališče! Pri tebi potrkam le v skrajni sili. Nikoli zaman! Zato sem prišel od daleč do tebe... Zopet sem bos in razcapan. Vabili so me rokovnjači v svojo sredo, razbojniki okrog Kamnika, krvoločni, kakor zveri, morilci! A jaz sem se rešil k tebi. Ti si človek. Dokler imam tebe, mi ni treba postati zver... Zmrzujem, lačen sem, o vse drobovje se mi krči od lakote! Boli! Boli!«

Trepetaje se je Pacenk vrnil v kot k vratom... »In če bi šel tudi jaz med zveri?... Ne, dokler imam tebe, dohtar, ne pojdem. Sram bi me bilo pred tvojimi dobrimi očmi... Ali še nisi vstal? Zebe me, zebe...« -M-

»Vesna« v Trbovljah

Matura je pred vrati. Trije študentje pa letajo z jadralnimi letali po zraku, igrajo violino in odbojko, hodijo na sprehode z deklicami in se končno tudi učijo, le matematika jim ne gre, kakor zahteva strogi profesor Cosinus. Da bi se nekako izvlekli iz te zagate, skuje Sandi, ki se najbolj spozna na ženske, zvijačen načrt in prisili ostala dva, da sodelujeta. Načrt je tale: grdi Cosinusovi hčerki bodo pisali ganljivo ljubezensko pismo. Eden od treh, ki bo izžreban, se bo moral žrtvovati, jo spoznati in nekako izvleči iz nje maturitetne naloge. Žreb pade na Sama. Ves obupan gre na sestanek, toda tja pride krasno mlado dekle. Izkaže se, da je to prava Cosinusova hči, ne pa debela Hiperbola. Brž ko spregovori z njo, Samo takoj pozabi na naloge. Sandi, ženskar, pa se tolče po glavi, ker ni na Samovem mestu. Vesna gre s Samom v letalu na jadranje, toda pristati morata v romantični pokrajini in ko v gozdu ob ognju čakata, da ju pridejo iskat, se prvič v življenju poljubita. Samo sploh ne misli več na naloge, a Vesna ga ima tako rada, da mu jih sama od sebe prinese. Seveda ga prosi, da tega nikomur ne izda. Sandi pa mu iztrga Vesnino pisemce z nalogami in triumfira od sreče, Sama, ki mu jih hoče vzeti nazaj, pa tako nesrečno odrine, da mu obtolče nos. Samo tak ne more na sestanek, zato pošlje Sandija, da ga opraviči. Sandi pa je komaj čakal na priliko, da pride do Vesne. Odrine čoln od obale in postane nadležen. Vesna se brani, Sandi pa ji v svojem zagonu izblebeta, da so žrebali zanjo in da je šlo pravzaprav le za matematične naloge za tiste, katere je ona prinesla Samu. Smrtno užaljena Vesna zbeži in noče nič slišati, ko jo Samo prosi, naj mu dovoli, da ji vse objasni. Vesna napiše v poslovilnem pismu, da ne mara več živeti, gre na letališče in sede s padalkami v letalo. Ko Samo izve za Vesnino namero, ves obupan zdirja na letališče. Toda letalo je že v zraku. Vesnina teta joče od groze in očita Samu, da bo imel na vesti mlado življenje. Njemu je še bolj hudo, toda drugega ne more kakor gledati, kdaj bo skočila Vesna. Padalke res začnejo skakati, vrsta skokov pa se naenkrat pretrga. Vesno je strah. Končno le skoči, padalo se odpre in jo zanese proti oddaljenemu gozdu. Ko Samo s teto prihiti, najdeta Vesno, ki je obvisela na drevesu. Samo spleza na drevo in je ne reši prej, dokler mu ona ne dovoli, da ji vse objasni. Ko Vesna vidi, da jo ima Samo zares rad, ga vsa srečna poljubi, teta pa dobrodušno obrne glavo v stran.

Strogi profesor in Vesna

Pri maturi so se študentje sicer zelo prepotili, toda vsi so jo napravili. Zadovoljna jih povabi študentska mamica na kosilo. Vesna mora seveda zraven. Ko Cosinus vidi veselo družbo, se mu stoži in se jim pridruži. Vsi srečni, da gre še profesor z njimi, gredo na slovesno kosilo.

Ameriški glasbeni in revijski film

„Plavajoče gledališče“

Proti koncu 19. stoletja so mesta in kraje ob veliki reki Mississippi obiskovala potujoča gledališča na ladjah. Eno najimenitnejših takih plavajočih gledališč je imel kapitan Andy Hawks. V lepo igralko Julijo je bil zaljubljen Pete. Ker ga je ta odklonila, se je Pete maščeval. Šerifu nekega obrežnega mesta, kjer bi morala nastopiti gledališka družina, je naznanil Julijo, da je mulatka in da je poročena z belcem Stephen Bakerjem, kar je po tamošnjih zakonih najstrože prepovedano. Julija in mož sta morala zapustiti ladjo in tovariše. Namesto Julije je začela nastopati Magnolia, kapitanova hči, njen soigralec je pa postal kvartopirec in pustolovec Gaylord Ravenal. Romantična vloga ju je združila. Poročila sta se in nekaj časa uspešno skupaj nastopala v plavajočem gledališču. Žal je bilo sreče in uspehov kmalu konec. Ravenala je držala stara kvartopirska strast tako močno, da je rajši pustil ženo in gledališče. Magnolia je nekaj časa živela sama, nato se je vrnila k staršem in k plavajočemu gledališču. Drugačna usoda je zadela Julijo. Stephen jo je pustil in preživljala se je kot barska plesalka v Chicagu. Ko je razmeroma dobro službo pustila svoji prijateljici Magnoliji, je začela sama propadati, postala je izgubljena ženska. Nekoč je srečala Ravela in mu očitala, kako grdo je storil, ko je zapustil Magnolijo, ki je medtem rodila hčerko Kim. Ravenal, ki ni vedel, da je oče, se je vrnil k Magnoliji in začela sta zopet srečno življenje na plavajočem gledališču.

Tema, poseben kolorit, glasba in pesmi nam nudijo vedro in zabavno delo.

*

NA KONCERTU

Dve mladi dami neprestano govorita na koncertu. Medtem reče ena drugi: »Si že poskusila z odprtimi očmi poslušati koncert?« Nato pripomni neki gospod, ki sedi tik za njima: »Poskusita enkrat z zaprtimi usti.«

Kotiček za naše pionirje

Vodenski pionirji!

Sporočamo Vam, da smo prikaz izdelave pisma, za katerega ni treba nobene kuverte, preložili in bomo v prihodnji številki našega lista objavili, kdaj vam bomo pokazali, kako se to mično pismo napravi (najbrž bo to na vaši šoli in ne v našem uredništvu). Pripominjamo, da je to pismo čvrsto zaprto, vendar ga ni treba zalepiti. Zanimivo, kajne? — Toliko za danes v vednost.

Nagradna slikanica

Od naših pionirjev in pionirk smo dobili dodatno še toliko pobarvanih slikanic iz 3. številke našega lista, da moramo izžrebanje in objavo nagrad, ki smo jih povečali na pet, preložiti do prihodnje številke »Zasavskega vestnika.« — Kdor še ni poslal pobarvane slikanice, lahko to napravi še do prihodnje sobote, 6. februarja opoldne in naj nam jo prinese ali pa pošlje v uredništvo.

»Sedaj je natanko tri centimetre po eni popoldne!«

Pripominjamo, da je med slikanicami napravila doslej najlepšo pionirka Angela Klemen, dijakinja III. razreda nižje gimnazije na Dolu pri Hrastniku, ki je podobo sneženega moža in otrok povečala celo na format 29 X 20 cm. Če je ne bo nihče ta teden prekosil, potem dobi prvo nagrado (vseh je pet) ta pionirka.

Torej, pionirji, tekmujte!

Rešitev pionirskih ugank

Mnogo pionirjev in pionirk je pravilno rešito našo nagradno vizitko iz prejšnje številke našega lista, ki se glasi: knjigovez. — Strogi žreb je določil nagrado Janezu Grebencu, dijaku 3. b razreda nižje gimnazije v Litij., ki naj pošlje po obljubljeno knjižno darilo.

Pri nagradnem labirintu pa je žreb določil, da dobi knjižno nagrado Olga Augusti, dijakinja II. b razreda gimnazije v Trbovljah, ki naj pride v naše uredništvo po darilo.

Nagradna zemljepisna uganka za pionirje

1. Kraj, kjer stoji naša najstarejša velika elektrarna na pogon z vodo (hidroelektrarna); 2. mesto na Gorenjskem (10 črk); 3. ime naše sosedne države (8 črk); 4. mesto na Dolenjskem; 5. mesto ob Savinji; 6. staro ime za Ljubljano; 7. staro mesto ob Dravi (4 črke); 8. kraj, kjer obratuje velika tovarna za proizvodnjo kisika, umetnih gnojil itd. 9. ime vulkana v Italiji; 10. mesto na Štajerskem, kjer bomo zgradili veliko kalorično elektrarno (elektrarno na premog); 11. ime kontinenta (zemeljske celine); 12. ime mesta v našem okraju (6 črk); 13. najvišji vrh na Kavkazu (6 črk); 14. ime južnozahodnega dela Slovenije (10 črk).

Ob pravilni rešitvi dajo prve črke zgornjih zemljepisnih imen ime in priimek našega velikega pesnika, čigar 105. obletnico smrti bomo obhajali prihodnji ponedeljek.

Pravilne rešitve nam prinesite ali pa pošljite do sobote, 6. februarja, opoldne v naše uredništvo. Izžrebani pionir bo dobil od nas lepo mladinsko knjigo v spomin.

Računske zanimivosti

Ali veste, dragi pionirji, da iz 8 osmic lahko napravimo tisoč! Poglejte, kako to storimo:

888
88
8
8
8
———
1000

Kadar se boste med seboj igrali in si zastavljali računske uganke, pokažite to svojim tovarišem in tovarišicam.

Za danes še neko drugo zanimivost: če številke od 0 do 9 odštejemo od števila, ki je spet sestavljeno iz vseh desetih številk, ki jih opazimo, in z njimi računamo, je ostanek spet število, v katerem najdemo vseh deset poznanih nam številk od 0 do 9. Poskusimo:

9 8 7 6 5 4 3 2 1 0
—0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
———————————
9 7 5 3 0 8 6 4 2 1

V ostanku je torej spet vseh deset številk, ki jih poznamo. Zanimivo, kajne? Pozdravljeni!

Potujoči kino bo spet začel s svojim delom

Potujoči kino okrajnega odbora LP Trbovlje bo začel s svojim delom z novo preurejenim kinoprojektorjem v petek, 5. februarja. Naš list bo sproti objavljal spored filmskih predstav v posameznih krajih in vaseh našega okraja.

Filmski program je do konca meseca marca sledeč:

Od 5. do 8. II. bo predvajal avstrijski film »Otroci cirkusa« (zabavni film); od 13. do 15. II. švedski film »Plesala je eno samo poletje«; od 20. do 22. II. jugoslovanski film »Nevihta« (drama); od 27. II. do 1. III. nemški film »Maja v tančici« (zabavni film); od 6. do 8. III. avstrijski film »Kvartet Šramel« (zabavni film); od 13. do 15. III. jugoslovanski film »Sinji galeb«; od 20. do 22. III. ameriški zabavni film »Pesem Šeherezade«; od 27. do 29. III. ameriški film »To je moj sin«.

Od 5. do 8. februarja bo na sporedu avstrijski film »Otroci cirkusa« v sledečih krajih:

V petek, 5. februarja, ob 11. uri dopoldne v Domu »Svobode« v Zg. Trbovljah (za osnovno šolo Zg. Trbovlje); v soboto, 6. februarja, ob 8. uri zjutraj na Dolu pri Hrastniku (za gimnazijo; film se predvaja v gimnaziji); istega dne ob 11,30 v kino dvorani v Radečah (za gimnazijo v Radečah); istega dne ob 5. uri popoldne v Zidanem mostu (v prosvetni dvorani); istega dne ob pol 8. uri zvečer v Loki pri Zidanem mostu (v prosvetni dvorani); v nedeljo, 7. februarja, ob 10. uri dopoldne v Podkumu (v prosvetni dvorani); istega dne ob 2. uri popoldne v Jagnjenici (v šoli); istega dne ob 6. uri zvečer na Vrhovem (v šoli); v ponedeljek, 8. februarja, ob pol 9. uri v zagorski kino dvorani (za osnovno šolo Zagorje); istega dne ob 11. uri dopoldne v zagorskem kinu (za gimnazijo Zagorje); istega dne ob 2. uri popoldne v Št. Gotardu v prosvetni dvorani (za šole Trojane in Št. Gotard); istega dne ob 5. uri popoldne v prosvetni dvorani na Izlakah; istega dne ob pol 8. uri zvečer v prosvetni dvorani v Mlinšah.

Kino »Svoboda-Center« v Trbovljah

bo predvajal slovenski umetniški film

»VESNA«

Predstave bodo od četrtka, 4., do srede, 10. februarja, ob delavnikih ob 4,30, 6. in 8. uri, v nedeljo ob 3., 5. in 8. uri. — Mladina do 18 let ima dovoljen vstop samo k prvim predstavam.

Kino »Svoboda« Trbovlje II bo igral ameriški glasbeni barvni film

»PLAVAJOČE GLEDALIŠČE«

Razpored predstav bo razviden z lepakov.

Občni zbor KUD „Ivan Cankar“ v Loki

KUD »Ivan Cankar« v Loki pri Zidanem mostu je imel pred kratkim svoj redni letni občni zbor. Iz poročil povzemamo, da je društvo tudi lansko leto doseglo vidne uspehe. V poročilu predsednika je v glavnem podana analiza društvenega dela, ki je bilo pozitivno in negativno, prikazuje namreč tudi težkoče, ki so ovirale večji razmah dela.

Dramski odsek tega društva je uprizoril lani 4 gledališke igre, za občinski praznik pa je priredil uspelo akademijo. Z igro »Pot do zločina« je ta gledališka skupina gostovala v Zidanem mostu in v Rimskih toplicah, z Nušićevim »Navadnim človekom« pa spet v Zidanem mostu. Tako je bilo vseh predstav v tej sezoni dvanajst. Prav tako je društvo z izbranim sporedom proslavilo vse državne praznike. Za uspešno delo dramske družine je bilo treba dosti truda in dobre volje s strani režiserja kot igralcev, ki so večinoma iz vrst železniških uslužbencev in dijakov, ki svoj prosti čas žrtvujejo v prosvetne namene.

Pevski odsek je dvakrat sodeloval pri proslavah, kjer je njegov kvartet nastopil z narodnimi in partizanskimi pesmimi. Moški pevski zbor, ki ima že tradicijo, a lansko leto zaradi nesoglasij ni deloval, bodo po sklepu občnega zbora spet poživili.

Ljudska univerza je priredila devet predavanj, ki so bila kvalitetna in so obravnavala razna znanstvena področja, žal pa niso bila vsa dobro obiskana. Knjižnica je obogatela za 30 novih sodobnih knjig, škoda pa je, da je premalo obiskana.

V sestavu društva deluje tudi športni odsek s tenisom in odbojko, ki ga vodi mladina. V medsebojnih tekmah in v kosanju s sosednimi klubi je ta odsek pokazal dobre uspehe. Ta sekcija ima vse pogoje za ustanovitev TVD »Partizan« v Loki.

Veliko in zelo potrebno delo je društvo opravilo z obnovo prosvetne dvorane. Preuredili so električno opravo odra, ki sedaj ustreza sodobnim zahtevam in varnostnim predpisom, kar je dalo mnogo truda in skrbi. Na račun občine so prepleskali tudi dvorano, za kar je treba izreči zahvalo ljudskemu odboru. Okrajna LP v Trbovljah je darovala novo zaveso v vrednosti 42.000 din. Tudi njej gre za njeno prizadevanje posebna zahvala. Vsi stroški te obnove so znašali okrog 120.000 din, kjer je društvo žrtvovalo 40.000 din, za ostanek pa se je moralo zadolžiti, kar dela društvu nemajhne skrbi. — Pri vseh teh delih imata največ zaslug predsednik tov. Matija Simončič in režiser tov. Lojze Mlinar, za kar jima gre vse priznanje.

Na občnem zboru so sklenili, da bi KUD v Loki postal množična organizacija, ki naj bi pritegnila k sodelovanju čim več delavoljnih članov.

*

ODVAJALNA KURA

Slišal sem, da ne pijete več?«

»Niti kapljice!«

»Kako ste to naredili?«

»Zadnjič sem v pijanosti videl v duplikatu svojo ženo. Od takrat pijače niti ne pogledam več.«

*

Fant prosi v gostilni liter vina. Gostilničar vpraša: »Belega ali rdečega?«

Fant: »Vseeno, slepemu ga je treba.«

F. F. B.: 14

„Seveda bom molčal...“

Njene temne oči so vzdržale moj pogled. »Ste govorili z gospodom Gordonom, gospod doktor, Caillot?«

Prikimal sem ji. »Zato sem prišel semkaj.«

Ustavila se je. Bila sva še tako daleč od hiše, da naju niso slišali. Vsaj mislil sem tako. Oba sva prezrla, da se je v prvem nadstropju neko okno odprlo.

»Vse skupaj je žalostna povest, gospod, in nisem vsega razumela. Gospod Eddington se je srečal z gospo Dicksonovo v jedilnici. Bila sta sama v njej in nista vedela, da sem v sosednji sobi. Eddington je uporabljal grde besede proti njej. Rekel ji je, da je neumna in da jo je imel za inteligentnejšo žensko. Očital ji je, da je prav tako omejena kot njen mož. Pripovedoval ji je o neki kupčiji, pri kateri bi lahko vsi obogateli. Silil jo je, naj pregovori svojega moža, da se ne bo vtikal v njegove posle.

Gospa Dicksonova mu je nato odgovorila, da na svojega moža, kateremu zaupa, v poslovnih zadevah ne mara vplivati. S svojim možem je srečna in zadovoljna. Noče, da bi prišla z njim navzkriž z vtikanjem v posle moških.

Takrat pa se je gospod Eddington razjezil. Najbrž jo je zagrabil, kajti gospa je zavpila: ‚Spusti me, boli me!‘ Tedaj pa ji je Eddington stavil ultimat.«

»Ultimat?«

»Da. Če ne bo ona govorila s svojim možem — tako je dejal — bo govoril z njim sam.«

»In kaj je rekla gospa Dickson na zadnje besede gospoda Eddingtona?«

»Nisem hotela več dalje poslušati in sem tiho odšla iz sobe. Čula sem samo še, da mu je rekla: »Ali si ti sploh še človek?« Kmalu nato sem srečala gospo Dicksonovo zunaj na hodniku. Tudi ona je morala takoj zapustiti jedilnico.«

Šla sva proti hiši in videla prihajati Dulcie. Najbrž je slišala najine korake in naju videla, ker me je Dulcie brez začudenja pozdravila. Bila je v preprosti temnoplavi obleki brez okrasov. Njen obraz je izgledal bled in utrujen, kakor obraz človeka, ki ni spal celo noč.

Ko se je Dulcie pozanimala, če sem že zajtrkoval, sva se vsedla pred hišo v rdeče, pletene stole, ki so stali na terasi, in gledala nekaj časa čez širen travnik. Nato sva začela govoriti o vremenu in o nočeh, ki postajajo že hladne. Posrečilo se mi je, da sem najim pogovor neopazno preusmeril na Anthonyja.

»Kako je znjim po tej nesreči?« je poizvedovala Dulcie. Kako je z menoj, je pozabila vprašati. Pa ji nisem zameril.

»Anthony še spi,« sem ji odgovoril. »Pozneje bo prišel semkaj. Govoriti hoče z vašo materjo.«

»Tega naj nikar ne stori,« je hitro rekla Dulcie. »Pozneje že, toda ne sedaj.«

»Kako je z vašo materjo, gospodična Dulcie? Predsinočnjim sem jo naravnost občudoval.«

»Da, prav imate. Res je vredna občudovanja,« je odgovorila Dulcie ter me odkrito pogledala. »Ah, če bi bilo mogoče ugotoviti, da ste vi izstrelili nesrečni smrtni strel in ne on! Gorje bi bilo seveda ravno isto, vendar — saj me razumete — vse bi bilo tedaj drugače.«

Videl sem, da me s to svojo pripombo ni hotela žaliti. »Bilo bi vam tedaj laže, gospodična Dulcie, kajne?«

»Nam vsem.«

»Ali ljubite Anthonyja?«

»Kako pridete na tako misel?«

»Zelo enostavno: ker so čustva največkrat obojestranska, ali pa se bude medsebojno — če so iskrena!«

Stavek, ki sem ga izgovoril, ji ni bil takoj jasen in je nekaj časa razmišljala, kaj sem hotel reči. »Vi mislite...«

»Da, gospodična Dulcie. Anthony vas ljubi!«

Dulcie pa je odkimala. »Motite se, gospod doktor Caillot, Anthony ne ljubi mene!«

Prisluhnil sem poudarku njenih besed. Ali Dulcie morda misli, da Anthony ljubi drugo žensko? Kaj ji je bilo znano?

»Vi ste v zmoti, gospodična Dulcie! Ravno včeraj sva z Anthonyjem dolgo govorila. Da, Anthony vas ljubi,« sem ji zagotavljal, akoravno sem se spomnil, da mi je Anthony priznal, da si o svojih čustvih ni povsem na jasnem.

»Tako?« je začudeno rekla Dulcie. »To je pa res nekaj čudnega,« — je pristavila, vendar je postala zamišljena.

»Ko je zadnjič vam in Mamm razkazoval svoj laboratorij, je upal, da bo vsaj za trenutek ostal z vami sam.«

Videl sem, kako je Dulcie odprla ustnice. Zagledal sem venec njenih lepih belih zob. »Mamm naju ni pustila sama,« je rekla.

»Spomnim se. Nekaj časa ste sami ste bili tamkaj. Pa je bil bili sami v laboratoriju. Čisto Anthony z Mamm že pred vrati.«

»Res?« je dejala Dulcie. »Glejte, tega sploh nisem vedela.« Pogledala me je. »Da ste to tako natančno videli!«

Prenehati sva morala z najinim razgovorom, kajti Ana Dickson je stala med vrati. Pozdravil sem jo. Prisedla je k nama.

»Oh, gospod doktor Caillat,« je rekla in njen drugače svetel glas je postal temnejši, »žal mi je za vas! Za vas in za Anthonyja. Da o Edith in Mamm sploh ne govorim! Prišli ste semkaj, da preživite tukaj nekaj prijetnih dni in se odpočijete, pa se je morala zgoditi ta strašna nesreča.«

Začudeno sem jo pogledal, da je ravno meni, ki sem bil zanjo tujec, tako zaupno govorila o tem. Vendar je pa res, da se med ljudmi prelivajo nevidni tokovi, ki na nam še nerazumljiv način ustvarjajo med nami kontakt. Z menoj in z Ano Dickson je bilo tisti trenutek tako. Od te ženske, ki ni imela otrok, je prihajalo nekaj tako dobrotljivega in tako toplega — dejal bi: materinskega, kakor da naju ima oba za svoja otroka. Vendar ni bila — kolikor mi je bilo znano — stara niti štirideset let. Ko sem jo tako gledal, sem nekako prijetno presenečen prvikrat opazil, da je bila Ana Dickson pravzaprav brhka, zala ženska. Le kako je mogla to doslej skriti! Bila je kakor vijolica: čisto k njej se moraš skloniti, ali pa jo postaviti v pravilno luč, da jo opaziš in spoznaš.

Ana se je nekako nežno dotaknila moje roke, ki je ležala na naslonjalu pletenega stola. Samo kratek hip je trajal ta dotik, da nisem imel niti časa, da bi njeno zaupno kretnjo odklonil. Pa bi si to nit ne upal, saj bi jo užalil.

Od Edith Eddington je prihajalo nekaj, za kar ni drugega izraza, kot če rečem, da je ta ženska hladna in nedostopna. Bila je večja kot njena sestra Ana in večja kot njena hčerka Dulcie. Ta ženska ni prišla v našo družbo morda preprosto enostavno — ne, prikorakala je.

Ko ji je Dulcie primaknila stol, se je vsedla. Ker sem sedel poševno za njo, sem jo lahko diskretno opazoval. Bila je najstarejša med tremi sestrami. Ljubkost Dulcie je bila neoporečna. O zagonetni mikavnosti Ane Dulcie sem že pravil. Edith Eddington je bila lepotica! Danes, ko to pišem, razmišljam o tistih trenutkih, ko je stala živa pred menoj. Pravijo, da trpljenje poplemeniti človeka. Da, bolest lahko olepša nekoga. Edith Eddington sem pred nekaj dnevi po dolgem času zopet videl. Mislil sem si: kakšna čudovito lepa bitja se rodé včasih na tem otoku!

Mislil sem na Jaya Eddingtona, ki leži sedaj s trdimi, sklenjenimi rokami v kapelici male vasice. Morda je bil intrigant in je njegov dobrodušni, rdeči obraz človeka varal. Toda — ali mu je bilo življenje poleg te marmornate boginje lahko? Ali je bilo res nekaj tako nerazumljivega, da ga je vleklo k mladi ljubki Dulcie, čeprav je bila njegova pastorka?

(Dalje prihodnjič)

FIZKULTURA • ŠPORT ŠAH

Letni obračun ŠD Bratstva

Prejšnjo nedeljo je tudi ŠŠD Bratstvo v Hrastniku polagalo obračun svojega dela v l. 1953.

Iz poročila društvenega predsednika tov. Staneta Cvelbarja sledi, da so posamezne sekcije delale z uspehom, v glavnem pa je predsednik obravnaval delovanje, uspehe in neuspehe nogometne sekcije preteklo leto. Ta sekcija je lansko spomlad v tekmovanju povsem odpovedala, tako da je kljub vodstvu ob koncu prvenstva lanske sezone zasedla 2. mesto v Zasavju. Vzrok tega je iskati v precejšnji meri v pomanjkljivi disciplini igralcev, prav tako pa tudi v premajhni brigi društvenih funkcionarjev za to sekcijo. Po zaslugi načelnika nogometne sekcije tov. Radeja, ki je izločil iz moštva starejše ter vse nedisciplinirane igralce ter vključil v enajstorico 7 mladincev, se je pokazalo pozitivno stanje zlasti v jeseni, tako da je moštvo zasedlo v I. skupini CNP prvo mesto s tremi točkami prednosti.

Na občnem zboru je bilo opaziti negodovanje glede II. moštva nogometašev, ki je v II. skupini CNP ostalo na zadnjem mestu — kritiko pa je bilo slišati nadalje, da je društvo prepustilo svoje najmlajše — pionirje — same sebi in da njihovim treningom in tekmovanjem niso posvetili zadosti pažnje.

Problem zase je kegljaška sekcija. Od svojega obstoja je pokazala sicer precej lepih uspehov, žal pa nima svojega kegljišča, pač pa uporablja kegljišče pri Logarju, vendar le-to nima predpisane dolžine in je pomanjkljivo. To je vzrok, da se člani te sekcije ne morejo tako uveljaviti v gosteh, kot bi se lahko. Vendar so v takih tekmovanjih dosegli še kar zadovoljive rezultate.

Delavne so bile tudi ostale sekcije, ovira za napredek pa je nezadovoljivo finančno stanje društva, kar je bilo predmet kritike na občnem zboru. Člani so mnenja, da smo vsi enakopravni državljani, zato ni bilo pravilno, da je okraj podprl z izdatnimi zneski le posamezna društva, medtem ko Bratstvo ni dobilo v kritičnem stanju niti dinarja. Pri dotacijah naj se vodi računa o vseh športnih in fizkulturnih društvih, ne pa samo o enem ali dveh društvih, saj moramo telesno vzgojo gojiti množično, s čimer krepimo tudi obrambno sposobnost naše socialistične države.

Občni zbor je sklenil, da bo ustanovil strelsko družino, kar so vsi navzoči pozdravili.

Na tem mestu se društvo zahvaljujejo Steklarni v Hrastniku za njeno vsakomesečno denarno pomoč, prav tako tudi delavskemu svetu in sindikalni podružnici v tovarni ter KSS Hrastnik za njegov prispevek društvu, kajti le na ta način je moglo leto vsaj delno nadaljevati svoje delo in tekmovanja v lanskem letu. V upanju, da bo letos dana večja možnost dotacij mestni občini v Hrastniku, se nadejamo, da se bo stanje društva ob ustrezni podpori bolj normaliziralo.

G.

Šah v Trbovljah

V nedeljo, 24. januarja, so šahisti ŠD Rudarja odigrali v svojih klubskih prostorih šahovski brzoturnir, ki se ga je udeležilo 17 šahistov. Najboljši je bil na tem turnirju mladinec Hinko Jazbec, ki je obdržal vodstvo do konca. Tov. Šribarju na tem tekmovanju ni odrezalo, Rugla pa je deprimiral remi z Ovničem, ki je imel damo več. Opresniku se je mudilo v službo in je izgubil 1 in pol točke. Dober je bil tokrat tudi mladinec Rudi Dolanc — Ovnič pa se drži zlate sredine.

Končni rezultat tega kosanja je bil naslednji: 1. mladinec H. Jazbec 15 točk, 2. H. Jazbec st. 13, 3. Jože Sever 12, 4. Ado Taušič 11,5, 5.—6. mladinec Franc Blaznik in Zvonko Drnovšek 10, 7.—8. Ludvik Opresnik, Vili Rugel in Mirko Šribar 9,5, 10. Vili Ovnič 9 točk itd.

V načrtu je prvenstvo šahovske sekcije Rudarja, za katerega se je priglasilo doslej 13 šahistov. Graje vredno je, da so se za sindikalno šahovsko prvenstvo odzvala samo 3 moštva, kar je za tako velik kraj, kot so Trbovlje, odločno premalo. Priglasila so se moštva Cementarne, Strojne tovarne in elektrarne.

S preprodajo jamskega lesa se je pečal

Andrej Mejač iz Dola pri Hrastniku se je zagovarjal, ker je lansko leto odkupil od Franca Omahna 14,5 m³ jamskega lesa in ga nato dalje prodal Kmetijski zadrugi na Dolu z dobičkom. — Obtoženec se je zagovarjal, češ da je kupil les od Omahna zaradi tega, ker mu je le-ta dolgoval večjo vsoto denarja, ki mu je pa ni vrnil ter je bil tako prisiljen vzeti les namesto denarja. Iz računov, ki jih je predložila zadruga, pa je bilo razvidno, da je Mejač v različnih obdobjih sekal les, in to brez sečnega dovoljenja, iz česar je sklepati, da je imel namen les preprodajati. Sodišče mu je odmerilo zaradi nedovoljenega trgovanja 7.000 din denarne kazni, ki se mu v primeru neizterljivosti spremeni v 35 dni zapora.

1008:829 ni 13:13 oziroma občni zbor košarkarjev v Zagorju

Čuden naslov, ali ne? Je to morda rezultat nogometne tekme, ali kaj? Ne, le občni zbor zagorskih košarkarjev, ki so ga imeli pred kratkim.

Čeprav so sprva Zagorjani nekako »mačehovsko« gledali na košarko, se le-ta počasi bliža nogometu in mu bo sčasoma gotovo enakopravna.

Delo odbora je skozi vse leto šepalo, kajti predsednik sekcije se ni dosti zanimal za probleme, ki jih je bilo treba rešiti. Tako je skozi vse leto slonelo delo le na tajniku sekcije, ki je včasih zadovoljivo rešil kakšno vprašanje, včasih pa tudi ne.

No sedaj pa, da vam pojasnim naslov. Lani so zagorski košarkarji odigrali 26 tekem, 13 so jih dobili, 13 pa izgubili. Tekme so odigrali z Rudarjem, Železničarjem (Ljubljana), Partizanom (Šoštanj), Partizanom (Medvode), Partizanom (Domžale), Svobodo (Trbovlje), Litijo in Partizanom (Hrastnik). Zagorjani so v vseh tekmah dosegli 1008 košev, nasprotnik pa 829.

V avgustu so s sodelovanjem MK ZK Zagorja priredili pokalni turnir zasavskih klubov, kjer je zmagal Partizan iz Hrastnika. V okviru športnega tedna je uspelo, da so članice Železničarja (Ljubljana) odigrale propagandno tekmo.

Člani so tekmovali v Zasavski ligi C in zmagali. Dosegli so 8 točk in dali 205 košev, dobili pa 87. Na turnirju prvakov lig C lansko leto pa so zasedli tretje mesto za Šoštanjem in Medvodami.

Pionirji so nastopili dvakrat, in sicer proti mladincem v Domžalah in izgubili 19:15, in proti skoro liginemu moštvu Litije ter izgubili 27:25.

Mladinci so odigrali v Trbovljah prijateljsko tekmo ter jo izgubili 38:21.

Ženska ekipa v letošnjem letu še ni imela nastopov. Igralke so bile brez strokovnega vodstva in zato tudi niso mogle dosti napredovati. Pogoji za napredek so pa dani, vendar bo potrebno v tej sezoni preskrbeti zanje sposobnega trenerja. Umestna bi bila v tem pogledu tudi povezava s profesorico telesne vzgoje na gimnaziji v Zagorju.

V Zagorju so dosegli viden napredek zlasti glede povezave delavske in srednješolske mladine. Pritegniti pa bo treba v košarkarsko sekcijo čim več mladine, ki še nikjer ne deluje.

Zanimivo je tudi stanje blagajne: 14 din v dobro ob zaključku leta!

Letos bodo košarkarji Proletarca sodelovali v slovenski ligi — vzhodni skupini. Tekmovali bodo Rudar (Trbovlje), Proletarec (Zagorje), ŽSD Celje, Store in Partizan (Šoštanj). Upajmo, da se bo s tem košarka v Zagorju še bolj uveljavila.

Novemu upravnemu odboru sekcije načeluje tov. France Škrabar, ki si prizadeva, da se bo tudi ta šport v proletarskem Zagorju dvignil na potrebno višino.

Pohvaljeni so bili za uspešno delo in disciplino sledeči pionirji: Bogdan Anžur, Jože Otopal, Janez Kalšek, Pavel Mihevc, Janez Vrtovšek, Alojz Benegalija, Janez Barlič, Nace Šteferl, Alojz Dornik. Bogdan Anžur in Pavel Mihevc pa sta dobila še posebno nagrado od upravnega odbora sekcije.

V nadi, da bodo za zagorsko košarko nastopili boljši časi in da bodo imeli zagorski košarkarji v bodoče boljše pogoje za delo, so se razšli.

-p

Kaj bo s košarko v Trbovljah?

Ali je trboveljska košarka res v zatonu? Takšno mnenje je sicer prevladovalo ob koncu preteklega leta. Mrtvilo, ki je nastalo po končani lanski sezoni, je bilo hujše od običajne krize. Te nastopajo v športu pogosto. Poznajo jih najboljši in najslabši klubi. Rade se pojavljajo. Do krize v košarki je prišlo predvsem zaradi pasivnosti nekaterih članov, prav tako pa so igralci mislili, da je s sezono vse delo končano. Mnenja sem, da do zatona košarke v Trbovljah še ni prišlo.

Na zadnjem občnem zboru sekcije so košarkarji ugotovili, da so minulo leto le imeli nekaj uspehov. Četudi njihova žetev ni bila posebno bogata in bi košarkarji po obljubah v začetku leta morali in mogli marsikaj napraviti, so nekaj vendarle dosegli.

Vse vrste skupaj so v 45 tekmah 25-krat zmagale, dvakrat igrale neodločeno, 19-krat pa bile poražene. Prvo moštvo je sodelovalo v republiški A ligi in se ob koncu uvrstilo na 3. mesto. Mladinci so dosegli sicer slabši plasman na republiškem turnirju, ki je bil v juniju v Trbovljah. Bili pa so na tem turnirju najmlajše mladinsko moštvo, ki so mu vsi prisodili po marljivi vadbi večji uspeh. Bilo je razveseljivo, da ima tudi košarka obetajoč naraščaj. — Sekcija je dogradila preteklo leto na stadionu ŠD »Rudarja« novo igrišče. — Vse leto so se košarkarji ubadali tudi s finančnim in gospodarskim vprašanjem. To vse so bili tisti drobni uspehi in težave, o katerih v javnosti ne govorimo.

Nekaj pa vendarle niso napravili: število članstva je ostalo nespremenjeno. Obljuba, da bo ob koncu leta košarkarska sekcija številnejša in bolj pisana, je ostala samo — obljuba.

Košarkarji spet vadijo. Pripravljajo se na zimsko pokalno prvenstvo in mislijo že na začetek sezone. Tehniški vodja in igralci imajo skrbi, kako bodo odpravili te in one napake. Marsikaj bi se radi naučili — odbornike pa spet tare skrb, kje najti finančna sredstva. Inkaso prireditev je majhen, podpor pa ni. Kje torej dobiti sredstva?

Napačno pa bo, če bodo mislili samo na to. Košarka lahko zaide v daljšo krizo, ker nima ustreznih ljudi in ker je majhna sekcija. Pozno je že, vendar še dovolj zgodaj, da mislijo na nov naraščaj, pridobiti pionirje, mladince in mladinke. To naj bi bila glavna naloga. S kvantiteto se dviga kvaliteta. Prepričan sem, da bodo tudi odločilni činitelji imeli tedaj za košarko več razumevanja. Stara je ugotovitev, da nekaj dijakov ne more obdržati trboveljske košarke in jo dvigniti, pač pa je treba pritegniti v njo mladince, ki ostanejo stalno v Trbovljah!

Letos bo moštvo »Rudarja« sodelovalo v zahodni skupini republiške lige (Celje, Šoštanj, Zagorje, Štore in Rudar). V tem tekmovanju ima »Rudar« lahko dobre izglede. Seveda zanašati se samo na izkušenost, ni dovolj, zlasti ker bo kasneje še turnir prvakov vseh treh skupin (zahodne, vzhodne in primorske). Pa tudi v Trbovljah si želimo videti boljše košarkarske prireditve. Za vse je še čas. Šport zahteva mnogo dela in truda, toda toliko večje je potem zadoščenje ob uspehih.

Novo vodstvo sekcije, ki ji načeluje ing. Saša Knaflič, naj se posebno posveti dvigu članstva in pridobivanju mladine za to vejo športa.

Med člane se povrača star optimizem. Mislim, da je to zdrav pojav. Daje nov polet, dobro voljo in hotenje ter prizadevanje za uspehi. Z dvigom košarke bodo zainteresirali za ta šport še vedno hladno trboveljsko občinstvo.

A. M.

Odločba

Pri kontroli poslovanja v mesnicah in predelovalnicah mesa v Trbovljah je bilo ugotovljeno, da ne poslujejo v redu. Prilagajo obrane kosti iz predelovalnice k svežemu mesu. Tudi prodajajo samo meso brez kosti draže, kot je določena cena in prodajajo kosti od tega mesa z drugim mesom. Zato je Ljudski odbor mestne občine izdal naslednjo odločbo o knjiženju in načinu prodaje mesa in mesnih izdelkov:

1. člen

Podjetja morajo za vsako nakupljeno govedo izstaviti spremni list, v katerega morajo biti vnešeni podatki o živi teži in ceni.

Po zakolu se mora v spremni list vpisati izplen. V blagovnem knjigovodstvu se mora vpisati vse dobljene vrste (meso, drobovina, črева, koža) količinsko in vrednostno.

2. člen

Za blago, ki gre v predelavo, se obremeni predelovalnica. Kolikor le-ta vrne posamezne vrste blaga, se mora predelovalnica razbremeniti.

3. člen

Kosti, ki jih predelovalnica mesa vrne, se smejo prodajati samo v za to določeni mesnici in to po določeni ceni. V tej mesnici se lahko prodajajo črева in drobovina, mesa pa ne. Meso se sme prodajati samo v registriranih prodajalnah.

4. člen

Strogo je prepovedano dodeliti mesarjem v mesnici poleg mesa še kosti od mesa, ki je šlo v predelavo ali bilo prodano v drugi mesnici.

5. člen

Meso se sme prodajati samo po ceni, ki jo računa podjetje prodajalcem v mesnici. Mesu brez kosti se mora dodati še toliko kosti, kot je procentualno ugotovljeno — ne sme se pa draže prodajati mesa.

6. člen

V vseh prodajalnah se mora prodajati na paragonske bloke.

Trboveljski potrošniki naj pomagajo pri kontroli in izvrševanju te odločbe.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Načelnik
Anton Mahkovec

Prvo polletje je bilo na vodenski šoli uspešno

Ob koncu 1. polletja so na osnovni šoli v Trbovljah-Vodah učenci dosegli boljše uspehe kot lansko leto, saj je zadovoljivo končalo prvo polletje preko 80 odst. učencev. Da so uspehi zadovoljivi, priča tudi visok odstotek odličnjakov, čeprav so se učitelji odločili za strožje redovanje.

Tudi z obiskom smo lahko v tem razdobju zadovoljni, saj dosega povprečno 97 odst. na vsej šoli. Uspehi bi pa bili lahko še boljši, če bi imelo učiteljstvo na šoli dobre učne načrte, ki ne bi bili ponekod prenatrpani z učno snovjo, če bi nadalje razpolagalo z večjim številom učnih pripomočkov in če bi mu ne bilo treba nadomestovati tovarišic-učiteljic, ki so se udeležile telovadnega tečaja ter ob drugih nepredvidenih prilikah. Učiteljstvo je vložilo vse napore za čim boljši končni uspeh — to njegovo prizadevanje pa se je sedaj poplačalo z omenjenim rezultatom. Dela nadalje tudi v izvenšolskem področju, kolikor ni na šoli učiteljic mater z majhnimi otroki, ki se poleg šolskega in gospodinjskega dela ne morejo udejstvovati še izvenšolsko.

Ob sklepu prvega polletja so priredili pionirji te šole skupno s cicibani iz Otroškega vrtca v Delavskem domu v Trbovljah uspelo akademijo, po kateri so bile razdeljene vsem pionirjem legitimacije in znaki, ki pričajo zunanje o pripadnosti k tej najmlajši, pa vendar tako številni organizaciji — Zvezi pionirjev Jugoslavije

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. klobuk — sporeд; 2. olikana — komolec; 3. oglje — lepak; 4. kop — aer — pož — nas — mak; 5. ozek — polivinil — sako; 6. sinek — nalival — Vukas; 7. emirat — ponor — kamera; 8. car — alt — tip — zid; 9. primerna — suha roba; 10. tulil — atentat — lanen; 11. umik — Angel — meta; 12. jen — dam — ilo — 000 — Col; 13. sok — zgolj — tri; 14. zakopam — opereta; 15. minira — gorila.

Navpično: 1. kose — Ptuj; 2. vozim — rumen; 3. penicilin; 4. KLO — keramik — sam; 5. liga — Karel — doki; 6. oklep — zakon; 7. Bajron — Ana — pi; 8. Une — La Plata — zar; 9. ka — pilot — enigma; 10. Kovin — Anglo; 11. sk — život — teolog; 12. pol — narisal — jpo; 13. omenil — put — er; 14. ropal — motri; 15. ELAS — vazal — orel; 16. dek — sumiram — Ita; 17. Makedonec; 18. Dakar — beton; 19. kosa — anal.

Obvestilo

»Svoboda II« v Hrastniku bo imela v nedeljo, 7. februarja 1954, v društveni dvorani pri Kemični tovarni v Hrastniku svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vseh članov in članic je, da se občnega zbora zanesljivo udeleže.

Vabimo tudi vse množične organizacije, da pošljejo svoje zastopnike. Odbor.

Razpis

Ljudski odbor mestne občine Litija razpisuje mesto pisarniškega referenta s primerno šolsko in strokovno izobrazbo. Prednost imajo uslužbenci s prakso pri državnih organih.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe do 20 februarja 1954. Nastop službe s 1. marcem t. l.

Dobro ohranjena stara spalnica poceni naprodaj. Naslov v upravi lista.

*

Med 10. in 15. decembrom 1953 smo našli v našem gostilniškem lokalu znesek 4000 din. Prosim lastnika, da pride po svoj denar v teku 1 meseca — v nasprotnem primeru bomo ta znesek podarili Planinskemu društvu v Trbovljah in Planinskemu društvu »Kum« prav tam. Ema Crković, Trbovlje 1.

Zahvale

Ob bridki izgubi naše drage mame, babice in prababice

Pavline Peitl

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, dalje darovalcem vencev in cvetja. Posebna iskrena hvala pevcem »Svobode II« za poklonjeni venec, ter ganljive žalostinke, kakor tudi steklarski godbi.

Hvala vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Hrastnik, 29. januarja 1954. —

Franc, Izidor, sinova, Berta, Hermina, Gizela, hčerke in ostalo sorodstvo.

Vsem, ki so nam ob smrti naše drage žene, mame in tašče

Jožefe Rupnik

stali ob strani, se najiskreneje zahvaljujemo, prav tako tudi zdravnikom dr. Krasniku, dr. Komorovskyju, darovalcem vencev, delavski godbi in vsem, ki so jo spremili na zadnji poti. — Žalujoči mož in sin z družino.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v trenutku nenadne smrti našega dragega moža in očeta

RUDOLFA SOTENŠEK

stali ob strani, se najiskreneje zahvaljujemo, posebno pa upravi rudnika Trbovlje, sindikatu, darovalcem vencev in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Žalujoča žena in hčerke.

»ASTRA«

VELETRGOVINA Z USNJEM, GUMO IN TEHNIČNIM TEKSTILOM

Naslov: Ljubljana, Bežigrad 6

Telefoni: centrala, kom. oddelek, računovodstvo in skladišče, Bežigrad 6: **22-394**
sekretariat: **21-121**
direktor: **20-013**

PRODAJA NA VELIKO: skladišče Bežigrad 6, tel. 22-394

PRODAJA NA DROBNO:

Poslovalnica za gumo: Ljubljana, Trubarjeva cesta 30, tel. 20-101
Poslovalnica za usnje: Ljubljana, Trubarjeva cesta 25, tel. 20-022
Poslovalnica s tekstilom in vrvarskimi izdelki: Ljubljana, Kolodvorska cesta 26
Poslovalnica za usnje: Kranj, Koroška cesta 7
Poslovalnica za usnje, gumo, tekstil: Črnomelj, Glavni trg 57, telefon Črnomelj 51

»ASTRA«, specializirano trgovsko podjetje z usnjem, gumijem, čevljarskimi, sedlarskimi, tapetniškimi potrebščinami, orodjem in tehničnim tekstilom, vas postreže nadrobno in na veliko v svojih specialnih prodajalnah vedno po najnižjih konkurenčnih cenah

Rudniki, tovarne, obrtna, trgovska, transportna in mlinska podjetja ter gradbišča! Prepričajte se o solidni postrežbi in najnižjih cenah v prodajalnah veletrgovine »Astra«!

ASTRA LJUBLJANA